

ಅದರೆ ನಿತ್ಯಯವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯವಹಾರವು ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಸಾತ್ಯಯವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವಾಗ ಎಲ್ಲಿ ಪರಾಶ್ರಯವು ಬಾಕಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಅದು ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ. ಕೇವಲ ಪರಾಶ್ರಯ ಭಾವವಿರುವುದಂತೂ ಏಷಾಯಾದ್ವಿಷಯಿದೆ. ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಸಾತ್ಯಯವು ಯಾರಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಅವರು ಭಗವಾನ ಪರಮಾತ್ಮೆಯಾರೆ. ಮತ್ತು ಸಾತ್ಯಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾತ್ಯಯವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಾಶ್ರಯವು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ ಅದು ಸಾಧಕ ದರ್ಶಯ ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ.

ಇದುವೇ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯಿದ್ದು ಇದು ಮೂರು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಅನಂತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಸ್ತುನಿದ್ವಾನೆ. ಸಾತ್ಯಯವನ್ನೆಂದೂ ಮಾಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ. 'ನಾನು ಪರಮಾತ್ಮನಿದ್ವಾನೆ' ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಸಲ ನೋಡು, ಅದರಿಂದ ಬಹಿರಾತ್ಮತೆಯು ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಅಂತರಾತ್ಮನಾಗಿ ಹೋಗುವೆ. ಸರಳವಾದ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಭಗವಾನ ಅತ್ಯನು ಸ್ವರ್ಯಂ ನೇರ ಸರಳ ಚಿದಾನಂದ ಭಗವಂತನಿದ್ವಾನೆ. 'ಈ ಸರಳನಿದ್ವಾನೆ, ಈ ಸರಳನಿದ್ವಾನೆ ಮತ್ತು ಈ ಸುಲಭನಿದ್ವಾನೆ.' ಅದರೆ ಸತ್ಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಕೂಡ ದುರ್ಲಭವಾಗಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಜೀವನು ಸ್ವರ್ಯಂ ದುರ್ಲಭ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ವಾನೆ.

ಈ ಜ್ಯೇಂಧ್ರಮರ್ಯಾದ್ಯ ಯಾವುದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯವಲ್ಲ ಅದರೆ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ಥರೂಪವಿದೆ. ತನ್ನ ಪೂರ್ಣಾನಂದದ ಆಶ್ರಯಪಡೆದು ಅಜ್ಞಾನ, ರಾಗ-ದ್ವೈಷ ಮೊದಲಾದ ಪರದ ಆಶ್ರಯ ತೋರೆದವನನ್ನು ಜ್ಯೇಂಧನಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪರಮೇಶ್ವರರು ಎಂದೂ ನವೀನ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಅವಿಂಡಾನಂದ ಪ್ರಭುವಾದ ಭಗವಾನ ಅತ್ಯನು ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ಸಂಘನಿದ್ವಾನೆ. ಒಂದು ಸಲ ಇವನನ್ನು ಶ್ವಿಕಾರವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡು! ಅನಂತ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ವಸ್ತುವೇ ಇರಲಾರದು. ಅಂಬಂಖಾತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ಪ್ರಂಜನಾದ ಮಹಾಪ್ರಭುವು ವಿರಾಜಮಾನನಿದ್ವಾನೆ. ಸಾಫ್ಫಾರಿಕ ಮೂರ್ತಿಯಿರುವವನ ಕುರಿತು ಏನು ಹೇಳುವುದು? ಅತ್ಯ - ವಸ್ತುವು ಅರೂಪಿ, ಚಿದ್ರಾಂತ, ಚಿದ್ರನ್, ವಿಜ್ಞಾನ ಫಂನಿದ್ವಾನೆ. ಆಕಾಶದ ಅನಂತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಭ್ರಂಶ ಅನಂತ ಗುರುತಿ ಎಂದರೆ ಅನಂಡಾನಂತ ಗುಣಗಳು ಪ್ರತಿಯೋಬ್ಧಿ ಅತ್ಯನಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಇಂಥ ಅತ್ಯನ ಆಶ್ರಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಮೃಗ್ಂತ್ವನ - ಜ್ಞಾನ - ಚಾರಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದರೆ ಅವನ ಆಸುವು ಬಹಳಪ್ರಮ್ಮ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸಂಪರ - ನಿರ್ಜರಿಗಳು ವಸ್ತುವಿನ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅನಂಡಾನಂತ ಗುಣಗಳಿಗಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಗುಣಗಳದೇ ವಿಷರೀತ ಪರಿಣಮನವಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಆಸುವ - ಬಂಧವು ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅನಂಡಾನಂತ ಗುಣಗಳ ಅದರದಿಂದ ಮತ್ತು ಬಹುಮಾನದಿಂದ ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ನಿರ್ಮಲ ಪರ್ಯಾಯಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಸಂಪರ - ನಿರ್ಜರಿಯು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಮೃಕ್ಷಾದ್ವಿಷಯನ್ನು ನಿತ್ಯಯಿದಿಂದ ಅಬಂಡಕನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಬಂಧವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಬಂಧದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಜ್ಞೇಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶ ಮಾಡಿ ಸಮೃಕ್ಷಾದ್ವಿಷಯನ್ನು ಅಬಂಧಕನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ರಾಗದಿಂದ, ಭೇದದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತದಿಂದ ಭಿನ್ನಭಾನದಿಂದ ಅಧಿಕನಾದ ಅತ್ಯನ ದೃಷ್ಟಿಯಾದವನಿಗೆ ಹೋಕ್ಕ ಮಾರ್ಗವು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಯಾವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯನು ಒಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ವಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಬಾಕಿ ಇದೆ! ಹೋದರನೇ! ವಸ್ತುವಿನದೇ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿದೆ, ಅದರ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದರೆ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಲವು ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ದೃಷ್ಟಿಯು ಬಲದ ಜಡ - ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಅನಂದದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದಲ್ಲದೆ ನಾನು ಅತ್ಯಪ್ರಾಣಿದ್ವಾನೆಂದು ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಹೊಚ್ಚೆಯು ಪೂರ್ಣ ತುಂಬುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ನಾನು ಹಸಿದಿದ್ದೇನೆಂದು ಏನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇನು! ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ಪೂರ್ಣಾನಂದದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದಲ್ಲದೆ

ಅತ್ಯಾಪನಿದ್ವಾನೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಪ್ರಾಕಾರನಂದದ ಪ್ರಾಸ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಂಥ ಮೊಕ್ಕಾಧಿಯಾದ ಧರ್ಮಾತ್ಮೆ ಜೀವನು ನಿವಾಣಾದ ಲಕ್ಷ್ಯಿಟ್ಯುಕ್ಸೆಂಡು ತಮ್ ಮುಖವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತ ಅತ್ಯಾನುಭವವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ ಶೀಘ್ರ ನಿವಾಣ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಅಹ ಹ ! ಅಳ್ಳಾನಿ ಜೀವನು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮಾಲು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ, ಅದರ ಸನ್ಮುಖ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಮಯವನ್ನಂತೂ ತೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲದಂಥ ಪ್ರಣಿ - ಪಾಪದ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿಮಿತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವತ್ವೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆಯೆಂದು ಮನಸ್ಸಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಚಾರ್ಯ ಅವೃತ್ತತಚೆಂದ್ರದೇವರು ಸಮಯಾರದ ನಾಲ್ಕು ನೂರಾ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಗಾಥೆಯ ಮೇಲೆ ಟೇಕೆ ಬರೆಯುತ್ತ ಅಳ್ಳಾನಿ ಜೀವನು ಅನಾದಿರೂಢ - ವ್ಯವಹಾರ ಮೂಡ ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಯ ಅನಾರೂಢನಿದ್ವಾನೆ ಇನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಯು ವ್ಯವಹಾರ ಮೂರ್ಖನಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಅದರೆ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂಥವನಿದ್ವಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಿಶ್ಚಯ ವಸ್ತುವು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಂತರ ಅಂಥರೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ರಾಗವು ಬರುತ್ತದೆ ಅದು ವ್ಯವಹಾರವಿದೆಯೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಯು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದ ವ್ಯವಹಾರವು ಮೂರು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ;

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ದೊರೆಯಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಹೊರಟರೆ ಅವನು ಮೂರಿಸಿದ್ವಾನೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವಯಂ ಅತ್ಯನ್ನ ಮೂರು ಲೋಕದ ಅಧಿವರ್ತಿಯಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಭಗವಂತರೆಯ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ 'ಪ್ರಭು ! ನೀನೇ ಭಗವಂತನಿರುವೆಯೆಂದು ಮನಸಿರಾಜರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸಮಯವೇ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ; ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯ ಸನ್ಮುಖದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಒತ್ತಿದೆಯಿಂಬ ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾಟುವುದೇ ಇಲ್ಲ; ವ್ಯವಹಾರದ ಅಭಿರುಚಿಯೇ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ; ಅದರೆ ಸೋದರನೇ ! ಅದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಹಿತವೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಅತ್ಯನ್ನು ಪುರುಷಾಕಾರವಾಗಿಯೇ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. -

ಪುರಿಸಾಯಾರ-ಪರ್ಮಾಣ ಜಿಯ ಅಪ್ಪಾ ಏಹು ಪವಿತ್ರ
ಜೋಜಿಜ್ಞಾ ಗುಣಗಣ-ಣೆಲಣ ಣೆಮ್ಮೆಲತೇಯ ಪುರಂತು ||94||

ಪುರುಷಾಕಾರ ಪ್ರಮಾಣಿಕ ಪವಿತ್ರ ಗುಣಗಣ ನಿಲಯನಿಕ
ನಿರಮಲ ತೇಜದಿ ಹೋಳಿಯವನು ನೋಡೆಲೆ ಜೀವನೆ ಅತ್ಯನ್ನನು ||94||

ಅಧ್ಯಾ :- ಎಲ್ಲಿ ಜೀವವೇ ! ಈ ನಿನ್ನ ಅತ್ಯನ್ನನ್ನು ಪುರುಷಾಕಾರ ಪ್ರಮಾಣನು, ಪವಿತ್ರ ಗುಣಗಳ ಗಣಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಲ ತೇಜದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಿದ್ವಾನೆಂದು ನೋಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಅತ್ಯನ್ನ ಅನಂತ ಜ್ಞಾನ, ಅನಂತ ದರ್ಶನ, ಅನಂತ ಅನಂದ ಮೊದಲಾದ ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ಬಿಂದನಿದ್ವಾನೆಂದು ಅಚಾರ್ಯ ತೀರ್ಥೇ ಯೋಗೀಂದುದೇವರು ತೊಂಬತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಗಾಥೆಯವರೆಗೆ ಅತ್ಯನ್ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಹಳಪ್ರಮಾಣಿಕಾದಿದ್ವಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಲಿಸಿದ ನಂತರ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ 'ಇಂಥ ಅತ್ಯನ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಅದೆಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವನಿರಬಹುದಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಮನಸಿರಾಜರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಎಲ್ಲಿ ಸೋದರನೇ ! ಹೆಚ್ಚು ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಅತ್ಯನ್ ಮಹಾನತೆಯು ಗುಣಗಳ ಅಚಂತ್ಯತೆಯಿಂದ ಇದೆ.

ವೇದಾಂತ ಮೊದಲಾದವರು ಅತ್ಯನ್ನನ್ನು ಸವ್ಯಾವ್ಯಾಪಕನೆಂದು ಮನಸ್ಸುಮತಾರೆ; ಅದರೆ ಅತ್ಯನ್ ಶರೀರ ಪ್ರಮಾಣನಿದ್ವಾನೆ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಿಲ್ಲವಂದು ಅವರ ಎದುರಿಗೆ ಮಹಾಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಪ್ತಪದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಪುರುಷಾಕಾರನಿದ್ವಾನೇ ಮತ್ತು ಭಾವದಿಂದ ಗುಣಗಳನಿಲಯನಿದ್ವಾನೇ - ಗುಣಗಳ ಗಳಿಯದ್ವಾನೇ - ಗುಣಗಳ ಅಲಯನಿದ್ವಾನೇ ಎಂದರೆ ಗುಣಗಳ ಸಮೂಹದ ನಿವಾಸನಿದ್ವಾನೇ. ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಲ ತೇಜದಿಂದ ಸ್ವರೂಪ್ಯಾಯಮಾನನಿದ್ವಾನೇ; ಆತ್ಮತ ಪವಿತ್ರನಿದ್ವಾನೇ. ಇಂಥ ಆತ್ಮನನ್ನ ಆಂತರ್ಯಾದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆವರ್ತಣೆಯಾಗುವುದು. ವಸ್ತು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವೊಡರೆ ಆತ್ಮನ ತ್ರಿಕಾಲ ನಿರಾವರಣ, ಸ್ವರ್ಪಿಕೆದಂತೆ ಆತ್ಮತ ಶುದ್ಧ ನಿರ್ಮಲನಿದ್ವಾನೇ. ವಸ್ತುವಿಗೆ ಆವರಣವಲ್ಲಿಯಿಲ್ಲ? ಆತ್ಮನಂತೂ ತ್ರಿಕಾಲ ನಿರಾವರಣ, ಸಾಮಾನ್ಯ-ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳ ಸಾಗರ, ಜ್ಞಾತಾ-ದೃಷ್ಟಾ ಏತರಾಗ ಪರಮಾನಂದಮಯ, ಪರಮವೀರ್ಯವಂತ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧ ವಸ್ತುಕ್ಕಾಗಿ ಗುಣಧಾರಿಯಿದ್ವಾನೇ.

ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಪರಮ ನಿರ್ಮಲ ಚೈತನ್ಯ ತೇಜದಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ವಾನೇ. ರಾಗದಿಂದ ಆತ್ಮನು ಹೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವನ್ನ ಸ್ಥಿರ ಮಾಡಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಎಲ್ಲರೂ ಧ್ಯಾನದ ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಯಾರು ಆತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ! ಅರನೆಯ - ಏಳನೆಯ ಗುಣಾನದಲ್ಲಿ ಸತತ ಜೀಮ್ಮೆತ್ತಿರುವಂಥ ಮುನಿರಾಜರುಗಳು ಉತ್ಸಫ್ಫಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೇಶಪತಿ ಶಾಪಕನು ಮಧ್ಯಮ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಅವಿರತ ಸಮುಕ್ತದೃಷ್ಟಿಯು ಮಧ್ಯಮ ಧ್ಯಾತಾ ಇದ್ವಾನೆ. ಸಮುಕ್ತದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸ್ವರೂಪದ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಸಮುಕ್ತದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸ್ವರೂಪಾಜಾರಣ ಖಾರಿತ್ವವಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಗುಣಾನದಿಂದಲೇ ಧ್ಯಾನದ ಅರಂಭವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೌದಲು ಧ್ಯಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ವಿಕಂದರೆ ಸಮುಕ್ತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮನ ನಿಜವಾದ ಶ್ರೀತಿ ಅಭಿರುಚಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಆತ್ಮನ ಅಸ್ತಿತ್ಯಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಮಂಜ್ಞಿ ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಜ್ಞಾನಿಗೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಂತೂ ಬರುತ್ತದೆ, ಅದರೆ ಯಾವುದರ ರುಚಿಯಿರುವುದು ಅದರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲವೇ ! ಅಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸಂಸಾರದ ಅಭಿರುಚಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಅದರ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅರಂಭನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಯಾವನಿಗೆ ಈ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಆತ್ಮನ ಸೇರವಾದ ಅಭಿರುಚಿಯಾದರೆ ಆತ್ಮನ ಧ್ಯಾನವೇ ಆಗಲಾರದು. ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಗುವುದು. ವಿವರಿತವಾದ ಧ್ಯಾನದಿಂದಂತೂ ಸಾಮಧ್ಯವು ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸೇರವಾದ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಸಾಮಧ್ಯವು ಉಗ್ರತೆಯ ಧಾರಣಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನಾನೇ ಪರಮಾತ್ಮನಿದ್ವೇನೆ, ನನೊಳಗಿಂದಲೇ ಪರಮಾತ್ಮ ಪರಮಾಯವ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ನಿಖಾಯ ಮಾಡಿ ಸ್ವಭಾವದ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಭಾವದ ಮಹಿಮೆಯ ಎದುರು ಇಂದ್ರ - ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವೈಭವವೂ ಕೊಳಕ ತ್ಯಾದ ಸಮಾನ ತುಕ್ಷವೇನಿಸುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮನ ಅನಂದದ ಎದುರು ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು ದುಃಖರೂಪವೇನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜ್ಞಾನಿಯು ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ಪದವನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಚ್ಛಾಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಯೇ ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾತಾ ಇದ್ವಾನಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಜೋ ಅಪ್ಪಾ ಸುದ್ಧು ವಿ ಮುಣಿಜಿ ಅಸುಜಿ-ಸರೀರ-ವಿಭಿನ್ನನ್ನು

ಸೋ ಜಾಗಿಜಿ ಸತ್ತಿಜಿಂ ಸಯಲ ಸಾಸಯಿ-ಸುಕ್ಷಹಂ ಲೀಣಿ ॥95॥

ಮಲಿನ ಶರೀರದಿ ಭಿನ್ನಾಗಿ ನೋಳಿಸು ನಿಜ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನನು

ತಿಳವನು ಸಮಗ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸುಖಿದಲಿ ಮುಳುಗುವನು ॥95॥

ಅಧ್ಯಾ :- ಯಾರು ಈ ಅಪವಿತ್ರವಾದ ಶರೀರದಿಂದ ಭಿನ್ನ ಮತ್ತು ಅವನಾತಿ ಸುಖಿದಲ್ಲಿ ಲೀನಿರುವ ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅವರೇ ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಅತ್ಯನ್ತ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಆನಂದವು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೇಗೆ ವಸ್ತುವು ಶಾಶ್ವತವಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಆನಂದವು ಕೂಡ ಶಾಶ್ವತವಿದೆ. ಇಂಥ ಶಾಶ್ವತ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿ ಅತ್ಯನ್ತ ಅನುಭವ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವನು ಅತ್ಯನ್ತನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಅವನೇ ಅತ್ಯನ್ತ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಹಾಗೂ ಆನಂದಮಯನಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಒಂದನ್ನು ತಿಳಿದವನು ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಯುವನು.

ಯೋಗಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿನಂತೆ ಬರೇ ಸಾರವೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಭು! ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ನಿನ್ನ ಆನಂದವಿದೆಯಲ್ಲ! ಎಂದು ಅಚಾರ್ಯ ಯೋಗಿಂದು ದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಹುದುಕಲು ಹೋಗುವುದು? ಸೋದರನೇ! ಆನಂದವಂತೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ತ್ರಿಕಾಲೀ ಆನಂದ ಮೊದಲಾದ ಅನಂತ ಗುಣರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವಂಥ ನೀನು ಸ್ಯಂಧಿ ಧರ್ಮೀ ಇರುವೆ. ಇಂಥ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಾವನು ಅನುಭವ ಸಹಿತ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಅವನು ದಾದ್ಯಾಂಗವನ್ನು ತಿಳಿಯುವನು. ಏಕೆಂದರೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒವರ್ ಅತ್ಯನ್ತ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವೇ ಇದೆ.

ಯಾವಾಗ ಜೀವನು ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವನು ಆಗಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾನವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ ಜೀವನು ಅದರ ಅಭಿರುಚಿ ಮಾಡಿ ಸ್ವಭಾವದ ಸ್ವಾದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು ಆಗ ಅತ್ಯನ್ತ ಯಥಾರ್ಥ ತಿಳಿದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವುದು, ಅಭಿರುಚಿ ಮತ್ತು ಆನಂದದ ಅನುಭವ ಇವು ಮೂರು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.

ಭಗವಾನ ಸರ್ವಾಙ್ಗ ದೇವರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅತ್ಯನ್ತನ್ನು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಸೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಗವಂತರು ಅತ್ಯನ್ತನ್ನು ರಾಗವುಳ್ಳವನೆಂದು ಅಥವಾ ಶರೀರ ಮೊದಲಾದುವುಳ್ಳವನೆಂದು ಸೋಡಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಅತ್ಯನ್ತನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಭವದಿಂದ ತಿಳಿದವನು ನಿಜವಾಗಿ ಅತ್ಯನ್ತನ್ನು ತಿಳಿದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅತ್ಯನ್ತ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಪ್ರದ್ದಲ ಪರಮಾಣುವನ್ನು ಮತ್ತು ಸ್ವಂಧವನ್ನು ತನ್ನದನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನಂತ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅದು ತನ್ನದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಪುಣಿ - ವಾಪಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತನ್ನದನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಅನಂತ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅವು ಎಂದೂ ತಮ್ಮವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ಯಾರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆ ಆವರಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ತಗಲಬಹುದು. ಅದರೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಬಿಡುಗಡೆಯಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಂತೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡು ಅನಂತರ ಅನುಭವವಾಗುವುದು.

ತೀಥಾಂಕರ ಭಗವಂತರ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ಯಾವ ದಿವ್ಯಧ್ವನಿ ಹೊರಡುತ್ತದೆ, ಅದರೊಳಗಿಂದ ಗಣಧರ ಭಗವಂತರು ಸೂತ್ರಗಳ ರೂಪದ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅದರ ಹೆಸರು ಆಗಮವಿದೆ. ಆ ಆಗಮದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವದೇನೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಸೋದರನೇ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ರಾಗ ಮತ್ತು ಕರ್ಮವನ್ನು ಬಂದು ಮಾಡಬಯಸಿದರೆ ಅದು ಬಂದಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಶರೀರ ಮೊದಲಾದ ಪರದ್ವಾಗಳು ಅತ್ಯನ್ತ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸಮಯವು ಕೂಡ ತನ್ನಯವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ವಿಕಾರೀ ಭಾವಗಳು ಬಂದು ಸಮಯದ ಪರಿಣಾಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನಯವಿವೆ, ಅದರೆ ಅವನ್ನು ತ್ರಿಕಾಲಿ ಸ್ವಭಾವದ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಯ ಮಾಡಮೊರಟರೆ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಅತ್ಯನ್ತಂತೂ ತ್ರಿಕಾಲಿಜ್ಞಾನ - ಆನಂದದಲ್ಲಿ ತನ್ನಯನಿದ್ದಾನೆ. ಪರಮಾನಂದಲ್ಲಿ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಅವನಲ್ಲಿ ತನ್ನಯವಾಗುವುದು ಇದು ಜೀವದ ಕಾರ್ಯವಿದೆ. ಜೀವನು ಸ್ಯಂಧಿ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮಾಡಬಹುದಾದಂಥ ಗುಣವು ಅವನಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅದರೆ ಇಂದಿನವರಗೆ

ಅದಮ್ಮೇ ಅಜ್ಞಾನ ಜೀವರುಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ-ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನಿಂದೂ ಮಾಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವರೂಪದ ಮಂಧನವನ್ನಿಂದೂ ಮಾಡಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ತಾವು ತಮ್ಮ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಕೆಳುಹೊಂದು ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ‘ಪ್ರಕಾಶ’ವಿಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಗುಣವು ಅನಾದಿ-ಅನಂತವಿದೆ. ಅದು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಬದಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಈ ಗುಣದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ರಾಗರಹಿತ ಅನಂದದ ಅನುಭವ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತ ಬರುತ್ತದೆ. ಸೂರದಾಸನು ಕೃಷ್ಣನ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕೈ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಸೂರದಾಸನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಪ್ರಭು! ನೀನು ನನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡೆ, ಅದರೆ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ವಾಸವಿದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ನೀನು ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಅನಂದ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹೋರಗೆಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲವಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ಮಾರ್ಥಿಯರು ಕರ್ಮಾರ್ಥಿಯದ್ವರೂ ಅದು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ - ಇಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಮತ್ತದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಅಂತಯ್ದಾದಲ್ಲಿ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನಂದವು ಪುಂಬಿಚೊಂಡಿದೆ. ಅದರ ಪನ್ನಿನಿಂದ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸದೇ ಅಜ್ಞಾನೀ ಜೀವನು ಎಷ್ಟೇ ವೃಣಾ - ಪಾಪದ ಭಾವ ಮಾಡಿದರೂ ಅವೆಲ್ಲವು ಸಂಖಾರ ಪರಿಭ್ರಮಣಾದ ಕಾರಣಗಳೇ ಇವೆ. ಚೇಕಾದರೆ ಅವನು ಹನ್ನೊಂದು ಅಂಗ ಮತ್ತು ಒಂಭತ್ತು ಪೂರ್ವಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಬೆಲೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ರಾಗ - ದೈಷಗಳಿಂದ ಅಧಿವಾ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆತ್ಮನು ತಿಳಿದು ಬರುವಂತೆ - ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಚಾಗುವಂತೆ ಯಾವ ಗುಣವು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆತ್ಮನು ತಾನೇ ತನ್ನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಚಾಗುವಂತೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಅನಾದಿ - ಅನಂತ ಗುಣವಿದೆ. ಆ ಗುಣದಿಂದಲೇ ಆತ್ಮನಿದ್ವಾನ್ನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವದೊಡನೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಅವನು ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನ್ನಿಂದ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸೋದರನೇ! ಏತರಾಗ ಪರಮೇಶ್ವರರ ಈ ಮಾರ್ಗವೊಂದು ಭಿನ್ನ ಜಾತಿಯರೇ ಇದೆ. ಪರಮಾತ್ಮು ಹೇಳುವುದೇನಿಂದರೆ ವಿಕಲ್ಪ ಅಧಿವಾ ರಾಗದಿಂದ ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಲಾಭವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಎಷ್ಟು ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರನಾಗುವೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ನಿನಗೆ ಲಾಭವಿದೆ. ಆತ್ಮನ ಅನುಭವದೊಡನೆ ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದುವೇ ಮೊಳ್ಳೆಮಾರ್ಗವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹೋರಿಸುವಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಂದು ಮನ್ಮಿಸಿದೆಯಿಂದರೆ ನೀನು ನಿಜವಾಗಿ ಮೋಹಮೋಗುವೆ.

ಶುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪದ ಭಾವನೆ ಭಾವಿಸುತ್ತ - ಭಾವಿಸುತ್ತ ಆತ್ಮನು ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಶುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತ - ಮಾಡುತ್ತ ಆತ್ಮನು ಪ್ರಾರ್ಥಣೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂದು ಮನುಸಿರಾಜರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಕೂಡ ಒಂದು ಆತ್ಮ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಉದ್ದೇಶವೇ ಇರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಅರು ಗುರಾಣಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ -

ಚೇವ ವಾಸ್ತವದಂತರಂಗಿ ! ಯಾವ ಕರ್ತವ್ಯವಿರದ ಮಾತಿನ !

ಭಾವವಿದೆಯದ ಧರಿಸು ಪೃಣಾವು ಪಾಪರೂಪಗಳು ||

ತೀವಿ ಜಗವನು ಕಲಹ ಪಾಶದಿ ! ಹೇವ ಮಲಿನತೆ ಗೆಯ್ಯತಿರುವಾ !

ಭಾವ ತೊಲಗಿಸಿ ಮಾಡು ಆತ್ಮಧಾರ್ಮ ಅನವರತ ||14-17||

ಆತ್ಮನು ತನ್ನ ಸ್ಥಾಪನೆ ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ರುಚಿ ಮಾಡಿದರೆ, ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ, ಅನುಭವಿಸಿದರೆ ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಸಾಮಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೋಫೆಡಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಅಯ್ಯಾ ಸೋದರನೇ ! ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಇಂಥ ಸಿಹಿಯಾದ ಮಾತುಗಳು ನಿಗೇಕೆ ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ ? ಹೆಚ್ಚು ಹಿಂದಿನೀಗಿದ್ದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಮೃದುವಾದ ಬೆಳ್ಳೆಯಂಥ ಪೂರಿ ಮತ್ತು ಕಜ್ಜಾಯ ಮೊದಲಾದವ ದೂರಕಿದರೆ ನಿಗೆ ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇನು, ರುಚಿಸೇ ರುಚಿಸುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅತ್ಯನ್ನು ಯಾವನಿದ್ದಾನೆ, ಹೇಗೆದ್ದಾನೆಂದು ಯಾವನಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಾದಿಂದ ಜ್ಞಾಸೆಯುಂಟಾಗಿದೆ ಅವನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳು ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇಕೆ ರುಚಿಸುತ್ತವೆ. ಮೊದಲಂತೂ ಅಂತರ್ಯಾದಿಂದ ಹಿಂದಿನಿಂದಬೇಕಾಗುವುದು.

ಇಲ್ಲಿ ಮುನಿರಾಜರು ದೃಷ್ಟಾಂತದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮನ್ನು ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ನೀರು ವ್ಯವಹಾರ ನಯದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ನೀರು ಮಲಿನವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ, ಆದರೆ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಮನ್ನು ಮನ್ನೇ ಇದೆ ಮತ್ತು ನೀರು ನೀರೇ ಇದೆ, ಅವರಡೂ ಒಂದಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ವ್ಯವಹಾರ ನಯದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅತ್ಯನ್ನಿಗೆ ಕರ್ಮ, ಶರೀರ ಮೊದಲಾದಪ್ರಗಳ ಸಂಯೋಗವಿದೆ, ಆದರೆ ಪರಮಾರ್ಥ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅತ್ಯನ್ನಿಗೆ ರಾಗ ಮತ್ತು ಕರ್ಮದ ಸಂಯೋಗವೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯನ್ನನ್ನು ನೋಡುವವನು ಅವನು ಸಮ್ಮಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೇ ಆದರ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯನಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನವತತ್ವ ಅಶ್ವದಹ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ವ್ಯವಹಾರನಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಮೂಲ ಪ್ರಯೋಜನವಂತೂ ಮದ್ದ ಅತ್ಯನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದೇ ಇದೆ.

ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರನಯದ ಉಪದೇಶವಿದೆಯಿಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಅಮೃತಚಂದ್ರದೇವರು ‘ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಪಾಯ ಗ್ರಂಥ’ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಶ್ವದಹತೆಯಿದೆ, ಆದರೆ ಅದು ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಸಂಯೋಗಿ ಭಾವಗಳಿಂದ ಅತಿಭಯಿಸುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ವ್ಯವಹಾರನಯದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು, ಆದರೆ ನಿಶ್ಚಯನಯದ ವಿಷಯಭಾಷಣಾದ ದೃವ್ಯ ಸ್ವಭಾವದ ಆದರವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ನಿಶ್ಚಯನಯವು ಅಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರನಯವು ಭೇದವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಎರಡೂ ನಯಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧವನಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಪಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವೇ ಹೀಗೆ ಇದೆ. ಪಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಧರ್ಮಗಳು ಇವೆ. ನಿಶ್ಚಯನಯವು ಅತ್ಯನ್ನನ್ನು ಸಂಯೋಗ, ಭೇದ, ವಿಕಲ್ಪಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿಯೇ ನೋಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರನಯವು ಭೇದ, ವಿಕಲ್ಪಹಾಗೂ ನಿಮಿತ್ತಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ವ್ಯವಹಾರ ನಯದ ವಿಷಯವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಶೈಥಲ, ದಾನ, ಪ್ರಾಜ್ಯ ಮೊದಲಾದಪ್ರಗಳಾವಪೂ ಸಂಭವಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ನಿಶ್ಚಯನಯದ ವಿಷಯವೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆತ್ಮಾತ್ಮಯದ ಹೋರಾಗಿ ತನಗೆ ಯಾವ ಲಾಭವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಎರಡೂ ನಯಗಳವೇ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಗಳ ವಿಕಲ್ಪಗಳು ಇವೆ. ಯಾರು ಎರಡನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಅವರು ಜ್ಞಾತಾ-ದೃಷ್ಟಾ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಬೆಕ್ಕನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಹುಲಿಯ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅವನು ಬೆಕ್ಕನ್ನೇ ಹುಲಿಯಿಂದ ಮನ್ನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವನು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಜ್ಞಾನಿಗೆ ಏಕೇಂದ್ರಿಯವಿದೆ ಅದು ಜೀವವಿದೆಯಿಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಆ ಏಕೇಂದ್ರಿಯತನ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯತನ ಮೊದಲಾದವು ಪಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವನು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಅವನಂತೂ ಉಪದೇಶಕ್ಕೂ ಯೋಗ್ಯನಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಒಂದು ಶಾರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯೇನೆಂದರೆ ಹಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿಕ್ಕಕನು ವಿಶಾಲವಾದ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಶೋಳೆಯ ಚತ್ರ ಬಿಡಿಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಶೋಳೆಯಂತೂ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಬಾಲಕರಿಗೆ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರಲೆಂದು ತಿಕ್ಕಕನು ಚಿತ್ರವನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಬಾಲಕರು ನೋಡಿದರು. ಬಾಲಕರಂತೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪಾಗಿಯಂತೂ ಶೋಳೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಶಾರಿಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಉತ್ಪವದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಅನೆಯನ್ನು ತರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಅನೆಯು ಬಾಲಕರಿಗೆ ಶೋಳೆಯೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ನೋಡಿ ಗುರುಗಳೇ ಈ ಶೋಳೆ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ತಿಕ್ಕಕನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಂತೂ ದೃಷ್ಟಾತೆವಿದೆ. ಸ್ವರ್ಯಂ ನೋಡದೆ, ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಮತ್ತು ನಿಣಾಯ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ವಸ್ತುವು ಹಾಗೆ ಇದೆ, ಹೀಗೆ ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅವನು ಅಜ್ಞಾನಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ನಿಶ್ಚಯದ ಯಥಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಿದರುವುದರಿಂದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ಮನ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲ ಶೋಧರನೇ! ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನ ಹಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದ್ದರೆ ಮೊದಲು ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವು ಹೀಗೆ ಇದೆ ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳು, ಅಭಿರುಚಿಯಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳು ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಮಾಡು ಎಂದರೆ ರತ್ನತ್ಯಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು. ಅದುವೇ ನಿನ್ನ ಹಿತದ ಮಾರ್ಗವಿದೆ, ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ.

ನಿಜವಾಗಿ ಪರ ಭಾವದ ತ್ಯಾಗವು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಿದೆಯೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಜೋ ಇವಿ ಜಾಣಿ ಅಪ್ಪು ಪರು ಇವಿ ಪರಭಾಣಿ ಚರ್ವಿ

ಮೋ ಜಾಣಣಿ ಸತ್ಯಾಜಿಂ ಸಯಲ ಇಮು ಸಿವಷುಕ್ಕು ಲಹೇಇ ॥196॥

ತಿಳಿಯಿದೆ ನಿಜಪರಗಳನೆಂದು ತೋರಿಯನು ಆ ಪರಭಾವಗಳ

ತಿಳಿದರು ಎಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪಡೆಯನು ನಿಶ್ಚಯ ಶಿವಾಖಾಮಿ ॥196॥

ಅರ್ಥ :- ಯಾವನು ಆತ್ಮನನ್ನು ಹಾಗೂ ಪರಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪರಭಾವಗಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಅವನು ಸಮಸ್ಯೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು ಕೂಡ ಮೋಕ್ಷದ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಜ್ಞಾನಿಯು ತನ್ನ ಅಭೇದ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನಂತೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಪರಭಾವ ಸ್ವರೂಪಗಳಾದಂಥ ಆ ಪ್ರಣಿ - ಪಾಪ, ರಾಗ - ದ್ಯೇಷ ಮೊದಲಾದವರ್ಗಗಳನ್ನು ತನ್ನವೆಂದು ಮನ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇವು ಆತ್ಮ ಸ್ವಫ್ಱಾವದಿಂದ ಭಿನ್ನ ಸ್ವಫ್ಱಾವವುಳ್ಳವರ್ಗಾಗಿವೆ. ಅಯ್ಯಾ! ದಯಿ, ದಾನ, ಪ್ರಾಜೀ, ಭೃತ್ಯಿ ಭಾವಗಳು ಕೂಡ ಪರಭಾವಗಳಿವೆ, ಅವು ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಂದಾದರೂ ಕೇಳಿರುವೆಯೇನು ?

ಪ್ರಶ್ನ :- ದಯಿ, ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ನಾವು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ?

ಉತ್ತರ :- ಶಾಶ್ವತ, ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ಉಗ್ರಾಣದಂತಿರುವ ಆತ್ಮನು ವಿರಾಜಮಾನನಿದಾನನೆ ಅವನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ನಿಜವಾಗಿ ಇದು ಮಾಡುವುದಿದೆ.

ಎಲ್ಲ ಶೋಧರನೇ! ನೀನು ತ್ರಿಕಾಲ ಶುದ್ಧ ಭಗವಂತನಿದ್ದರು ಕೂಡ ಪ್ರಮಾದವದಿಂದ ನೀನು ಎಂದೂ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತ್ರಿಲೋಕನಾಥರಾದ ಸರ್ವಜ್ಞ ಪರಮಾತ್ಮರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ಮಗುವನ್ನು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಾರಲೆಲ್ಲ ಮಂಡಕರೆಂಬ ಲೋಕೋತ್ತಮಿಯದೆಯಲ್ಲವೇ ! ಎಂದರೆ ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಮಗುವು ಎಲ್ಲ ಕಳೆದುಹೋಯಿತೆಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ವಿಶಾರಿಸುತ್ತ ಶಾರಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿದರಂತಿ! ಆದರೆ ತನ್ನ ಕಂಕುಳತ್ತ ದೃಷ್ಟಿಪರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ನೀನು ಸ್ವರ್ಯಂ ಪರಮಾತ್ಮನಿದ್ದರು ಕೂಡ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮಂಡಕುತ್ತ

ಎಲ್ಲ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆಯಂದು ಭಗವಂತರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಯ್ಯಾ, ನಿನ್ನ ಭಗವಂತನು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಸಮ್ಮೇದಿವಿರಚಿ, ತತ್ತ್ವಂಜಯ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಥಾಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಜನಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಜನ ಬಿಂಬಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಭಗವತನಿಲ್ಲ.

ನಾಟಕ ಸಮಯಾರಧರದಲ್ಲಿ ಪಂ. ಬನಾರಸೀದಾಷರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - 'ಮೇರೋ ಧನೀ ನಹಿ ದೂರ ದೇಶಾಂತರ ಮೋಹಿಮೇ ವೈ ಮೋಹಿ ಸುಜತ ನೀಕೇ ಅಯ್ಯಾ ಪ್ರಭು ! ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು. ಶೋಭಯೇ ? ಅಯ್ಯಾ ! ನಿನಗೆ ನೀನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುವಂಥ ಗುಣವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ನೀನು ಎಲ್ಲಿರುವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿದರೆ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾಗುವುದು. ಎಲ್ಲಿ ನೀನು ಇಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿದರೆ ಫಲವೇನು? ಆದರೆ ಅಜ್ಞಾನಿ ಜೀವನು ಎಪ್ಪು ಅಜ್ಞಾನಿ ಮತ್ತು ದರಿದ್ರನಿಧಾನ್ಯಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಭಗವತ್ ಸ್ವರೂಪದ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಲಕನಿಗೆ ತನ್ನ ನಿಧಾನದ ಪರಿವೆಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಜ್ಞಾನಿಗೂ ತನ್ನ ಅಚಂತ್ಯ ನಿಧಾನದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮನಿಧರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಗೆ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ವಿಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಪರಭಾವಗಳವೇ. ಇವರಡನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ನಿಜದ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದು ಪರಭಾವಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು. ಎರಡರ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಆದರೆ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಪರಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಿಡಬೇಕು.

ಸ್ವ-ಪರಗಳ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಬೇಕಾದರೆ ಹನ್ನೊಂದು ಅಂಗ ಮತ್ತು ಒಂಭತ್ತು ಪೂರ್ವಾಗಳ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದರು ಕೂಡ ಭೇದಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಜೀವನು ಎಂದೂ ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಶಾಸ್ತ್ರ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಿಂದ ನಿರ್ಜರಯಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ ?

ಉತ್ತರ :- ಶಾಸ್ತ್ರ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಆಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಣತ ನಿರ್ಜರಯಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಧವಲಾದಲ್ಲಿ ಪಾಠವಿದೆ. ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಡೆಗಿರುವ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ನಿರ್ಜರಯಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಇದರ ಅರ್ಥವಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಮಾಡುತ್ತ - ಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನ ಮಂಧನವಿರುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದ ಪರಿಣಾಮಿಯಿರುತ್ತದೆ ಆದರಿಂದ ನಿರ್ಜರಯಾಗುತ್ತದೆ. ಏತಾಗತೆಯಿಂದಲೇ ನಿರ್ಜರಯಾಗುತ್ತದೆ, ವಿಕಲ್ಪಗಳಿಂದ ಎಂದೂ ನಿರ್ಜರಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ 'ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಿಂದ ನಿರ್ಜರಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಿ ದೇವಗಳು ಮೂಷತ್ತು ಮೂರು ಸಾಗರದವರಿಗೆ ಇದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಆವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ನಿರ್ಜರಯಾಗಬೇಕಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಸ್ವರೂಪವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಗುಣಪಾನವು ಕೂಡ ವ್ಯಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಗುಣಪಾನವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ದೇವಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಯಾವಾಗ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಅಂತಯಾದ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಧಿ ನಿರ್ಜರ ಮಾಡುವೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿರುತ್ತದೆ. ದೇವ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಂಥೂ ಅವರಿಗೆ ವ್ಯಾಧಿ ಅಧಿಕವಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹವು ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬೇಳೆಯೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಬೀಜವು ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಅಂತರೋತ್ಸ್ವ ಎಲ್ಲಿಂದ ಆಗುವುದು ? ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಈ ದೇವಗಳಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧಿದರ್ಶನವಿದ್ದರು ಕೂಡ ಪ್ರಜ್ಞಾದ ಪ್ರವಾಹವು ಎಪ್ಪು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಬೀಜವು ಅಂತರಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ನರಕದ ಪರ್ಯಾಯದೊಳಗೆ ವಾಪದ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ನಾರಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಸಮೃದ್ಧಿರ್ಶನವಿದ್ದರು ಕೂಡ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಬೀಜವು ಅಂತರಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಜಾತಿ ಅಂಥನ್ನೂ ರೇ ಮೋಷ ನಹಿ ಆಕರೋ ಜೇ ನಮೀ ಜಾನ ರೇ ಅಧರ !

ಮಿಥ್ಯಾಧೃತಿ ತೇಥಿ ರೇ ಆಕರೋ ಕರೇ ಅಧರ ನಾ ಅನಧರ !!

ನಿಶ್ಚಯ-ವ್ಯವಹಾರ, ಉಪಾದಾನ-ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ಥರೂಪವು ಹೇಗೆ ಇದೆ ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ-ಮನ್ಯಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಮನ್ಯಸುತ್ತಾನೆ. ಮಣಿ ಕುರುಡನಿಗಿಂತಲೂ ವಿಪರೀತ ಮನ್ಯಸ್ಯೇಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಮಿಥಾದ್ಯಷ್ಟಿಯು ಅಧಿಕ ಅಂದನಿದ್ದಾನೆ. ವೀತರಾಗದ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ವೀತರಾಗದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಯಾವ ತತ್ತ್ವ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಅದರ ಕುರಿತು ಬಹಳಷ್ಟು ಹೊಸ್ತೆಗಾರಿಕೆಯಿದೆ. ವೀತರಾಗದ ಮಾರ್ಗವು ಶಾಶ್ವತಯಿದಿಂದ ಅರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರುತಿಯಾಗಿ ಪರಾಶ್ರಯಿದಿಂದ ಲಾಭವಿದೆಯೆಂದು ಮನ್ಯಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದರ ಫಲವು ಅತ್ಯಾಯ ದುಃಖಾರ್ಥಿಯಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸೋದರನೇ! ಈ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದೇನೆಂದರೆ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದರು ಕೂಡ ಮುದ್ದು ಬುದ್ದು ಅವಿಕಾರಿಯಾದ ಚೈತನ್ಯ ಘನನು ನಾನಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ರಾಗಾದಿ ವಿಕಾರಗಳ ರೂಪನು ನಾನಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭೇದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಯಾವನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ವೀತರಾಗ ಮಾರ್ಗವು ತಿಳಿದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಅದುದರಿಂದ ಅವನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು ಕೂಡ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯ ಪಾಠ್ಯನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಜೀವನು ಅನಾದಿಯಿಂದ ಪುಣಿ-ಪಾಪ ಮತ್ತು ರಾಗ -ದ್ಯೇಪಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಾಗ್ರತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ದುಃಖಿದೆ ಸಂಸಾರವಿದೆ. ಅವನ್ನು ಕೈಚಿಸಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಕಾಗ್ರತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಹೋಕ್ಕ ಮಾರ್ಗವು ಅರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಪರಮ ಸಮಾಧಿಯು ಮೋಕ್ಷ ಸುಖಿದ ಕಾರಣವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. -

ವಚ್ಚಿಯ ಸಯಲ ವಿಯವ್ವಣಿಂ ಪರಮ-ಸಮಾಹಿ ಲಹಂತಿ

ಜಂ ವಿಂದಹಿಂ ಸಾಣಿಂದು ಕ ವಿ ಸೋ ಸಿವ-ಸುಕ್ಷ್ವ ಭಣಂತಿ ||97||

ಅನಿತು ವಿಕಲ್ಪವ ಪರಿತೆಚಿಸಿ ಪರಮ ಸಮಾಧಿಯ ಪಡೆದವನು

ಅನುಭವಿಸುವ ಆನಂದವನು ತಿಪಸುವಿವೆಂಬು ಜನಪರರು ||97||

ಅರ್ಥ :- ಸಮಸ್ತ ವಿಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಜೀವನು ಯಾವಾಗ ಪರಮ ಸಮಾಧಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಏಷಿಷ್ಟ ಅನಂದದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅದನ್ನೇ ತಿಪಸುವಿವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ನೋಡಿರಿ ! ಇಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ವಿಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯನು ತನ್ನ ಅನಂದ, ಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಅನಂತ ಮುದ್ದು ಸ್ಥಫಾವದಿಂದ ಎಂದೂ ರಹಿತನಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ; ಆದಾಗ್ಯಾ ಅನಾದಿಯಿಂದ ಈತನ ದರ್ಶಯಲ್ಲಿ ರಾಗದ ವಿಕಲ್ಪವಿದೆ, ಪುಣಿ - ಪಾಪದ ವಾಸನೆಯಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಮಾತು ಇದೆ. ಅತ್ಯನು ಸ್ಥಫಾವದಿಂದ ಎಂದೂ ಬರಿದಾಗಿಲ್ಲ; ಅದರೆ ದರ್ಶಯಲ್ಲಿ ಅನಾದಿಯಿಂದ ಮುದ್ದನ್ನಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಹೇಳಿ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅನಾದಿಯಿಂದ ಮುದ್ದತೆಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮುದ್ದ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ತಾನೇ ತನ್ನ ಸ್ಥಫಾವನ್ನು ಮರಿತು, ಪರದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಮುಖಾಶುಭ ಭಾವಗಳ ದುಃಖರೂಪದ ದರ್ಶಯನ್ನು ತಾನೇ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಅಯ್ಯೋ ! ನಾನು ಅನಂತ ಕಾಲದಿಂದ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಈಗಂತೂ ನನಗೆ ನನ್ನ ಹಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆಯೆಂದು ಯಾರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅತ್ಯನು ಸಲುವಾಗಿ ದಯಿ ಬರುತ್ತದೆ, ನಾನಂತೂ ಓರ್ವ ಅತ್ಯನಿದ್ದೇನೆಂದು ಯಾರಿಗೆ ಅರ್ಥಯಾದಿಂದ ಎನಿಸುತ್ತದೆ, ನನಗೆ ಈ ನಾಲ್ಕು ಗಿಗಳ ಪರಿಭ್ರಮಣವು ಹೇಗೆ ಇದೆ? ಈ ಸಂಸಾರವಂತೂ ಅನಂತ ದುಃಖಮಯವಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದು ನನಗೆ ಶೋಭೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಯಾರಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ ಅವರಿಗೆ ಮುನಿರಾಜರು ಹೇಳಿವುದೇನೆಂದರೆ ನೀನು ಮೊದಲು ಮುಖಾಶುಭ ವಿಕಲ್ಪಗಳ

ಜಾಲದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು ಮತ್ತು ಅನಂತ ಅನಂದ, ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ನಿಜಾತ್ ಸ್ಥಫಾವದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡು, ವಿಶ್ವಾಸ ಮಾಡು ಎಂದರೆ ಸಮೃದ್ಧರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು! ಯಾವನು ಅನಾದಿಯಿಂದ ವಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಏಕತೆ ಮಾಡಿ ಸುಖವೆಂದು ಮನ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು ಅವನು ಈಗ ಪೂರ್ಣ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿ ನನ್ನ ಸ್ಥಫಾವದಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಶಾಂತಿ, ಅನಂದ ಮತ್ತು ಸುಖವಿದೆಯಿಂದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸ್ಥಫಾವದ ಸ್ವಾದದ ಎದುರು ವಿಕಾರದ ಸ್ವಾದವು ದುಃಖದಾಯಕವಿದೆಯಿಂದೂ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಫಾವದ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಯಾವ ಜೀವನು ವಿಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಸ್ಥಫಾವದಲ್ಲಿ ಶ್ರಿನಾಗುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಪರಮಾರ್ಥಮಾರ್ಥಿ ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ವಸ್ತುವು ಸ್ಥಫಾವದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿದೋಽಷವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸದೋಷವೆಂದರೆ ಪರ್ಯಾಯವಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಫಾವವನ್ನು ನಿದೋಽಷವನ್ನಿರಿ, ಸಮಾಧಿಸ್ಥರೂಪವನ್ನಿರಿ ಅಥವಾ ವೀರರಾಗ ಸಮರಸ ಸರ್ಪಾಪವನ್ನಿರಿ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಇದೆ. ಇಂಥ ಸ್ಥಫಾವದ ಅನುಭವ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ಅನಂದದ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ನೋದರನೇ! ಇಲ್ಲಿಯಂತೂ ನಗದು ವ್ಯಾಪಾರವಿದೆ. ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಸ್ಥಫಾವದ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಫಾವದ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಅನಂದವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗ ಸ್ಥಫಾವದ ವಿವರಿತವಾಗಿ ಪರದ್ವಾದ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ವಿಕಾರದ ದುಃಖ ವಿವರಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದರ ಫಲವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲವಂತೂ ಬಾಹ್ಯ ಸಂಯೋಗಗಳ ಮಾತು ಇವೆ. ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಕ್ರಾಂತಿ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನು ಭೋಕ್ತ್ವ ಇದ್ದಾನೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರೆ ಒಂದುನೂರಾ ಎರಡನೆಯ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಜೀವದ ಭಾವಗಳ ಫಲವು ನಗದು ಇದೆಯೆಂದು ತಾವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಿರಿ, ಅದರೆ ಜನರು ಮೃಸೂರುಪಾಕ, ದೋಷ ಮೌದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಮೋಡು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ, ಆ ಭಾವಗಳಂತೂ ಅಶುಭವಿದೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ದುಃಖವೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ?

ಉತ್ತರ :- ಅಯ್ಯಾ! ಅವರು ಮೋಡು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಒಂದರೂ ಅವರು ನಿಜವಾಗಿ ದುಃಖಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ, ಅದರೆ ಅವರಿಗೆ ಇದರ ಪ್ರಭ್ರಿಯಿಲ್ಲ. ಎಪ್ಪು ಪರಲಕ್ಷ್ಯವಿದೆ ಅಪ್ಪು ದುಃಖವೇ ಇದೆ. ಈ ದುಃಖದಾವಾನಲದ ವಿಕಲ್ಪ ಜಾಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಯಾವನು ಸ್ಥಫಾವದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಸಮರಸ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯಿದೆ, ಸುಖವಿದೆ. ಅವನಿಗೇ ಧರ್ಮವು ಪ್ರಾಚ್ಯಕ್ವಾಗಿದೆಯಿಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಟಕ ದ್ವಾರ ದ್ವಾರ ಲೋಕನ ಕೇ ಕುಕರ ಆಶಾ ಧಾರಿ,

ಅತಮ ಅನುಭವ ರಸಕೇ ರಸಿಯಾ ಉತರೇ ನ ಕಬಮ ಶಿಮಾರಿ,

ಆಶಾ ದೀರನಕೇ ಕ್ಷಾ ಕೇಚೇ? ಜ್ಞಾನ ಸುಧಾರಸ ಹೀಚೆ,

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ನಾಯಿಯು ಒಂದು ತಂಡು ಒಣಿಗದ ದೊಟ್ಟಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಮನೆ - ಮನೆ ಬಾಗಿಲು ಸುತ್ತುತ್ತದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಯಾರಾದರೂ ನನಗೆ ಸುಖ ಕೊಡಿರೆಂದು ಪತ್ತೀ - ಪ್ರತ್ಯ, ಧನ-ಸಂಪತ್ತು ಮೌದಲಾದವುಗಳ ಹತ್ತಿರ ನಾಯಿಯ ತೆರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ಅದರೆ ನೋಡರನೇ! ನೀನು ಜ್ಞಾನರಸದ ಪುಂಜನಿರುವೆ, ಅನಂದದ ಸಾಗರನಿರುವೆ, ನೀನು ಅದರ ಸ್ವಾದ ಪಡೆ, ಜ್ಞಾನ ರಸ ಕುಡಿಯಿಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅಯ್ಯಾ! ಅಜ್ಞಾನೀ ಜೀವನು ಮುಂಜಾನೆ ಎದ್ದ ಕೊಡಲೆ ಕ್ಷಯಲ್ಲಿ ಬಾಚಣಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಖ ಮಂಡಲವನ್ನು ನಿರುಹಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ತರಿರವು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿ ಕಂಡು ಒಂದರೆ ನನಗೆ ಸುಖವಿದೆಯಿಂದು ಮನ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲದೂ ನನ್ನನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯವನೆಂದು ಹೇಳಿ

ಮಹಾರಾಜರೆಯಿಂದ ಕಂಡರೆ ನನಗೆ ಸುಖವಿದೆಯೆನ್ನುವನು. ಅಹಂ! ಶ್ರಭು! ನೀನು ಏನೇನು ಕನ್ನು ಕಾಣುತ್ತರುವೆ? ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಸುತ್ತಿರುವೆ? ನೀನು ಸ್ಯಾಹಿಂ ಸುಧಾರಸದ ಸಾಗರನಿರುವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುಹಾಕುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ? ಶ್ರಭು! ನೀನು ಒಂದು ಬಾರಿಯಾದರೂ ದೃಷ್ಟಿತ್ಯಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸು ಈ ಸಮಸ್ತ ವಿಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಸ್ಥಾವರದ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದೆಯೆಂದರೆ ನಿನಗೆ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಆನಂದವು ಬರುವುದು. ಅಯ್ಯಾ! ಇದು ಶ್ರೀಲೋಕನಾಥ ಪರಮಾತ್ಮಾದೇವರ ವಾಸ್ತವ್ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಇದು ಯಾವುದೇ ಒರ್ವನ ಮನೆಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಮನಿರಾಜರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಉಪಜೀ ಮೋಹ ವಿಕಲ್ಪಾಧಿ ಸಮಸ್ತ ಆ ಸಂಸಾರ !

ಅಷ್ಟಮುಳಿ ಅಪರೋಕ್ಷಾ ಚಿಕ್ಕಾಫ್ರಾ ಸ್ಹಿ ಭಾರ್ ॥

ಇದು ಶ್ರೀಮಜ್ಞೀಯವರ ಅಂತಿಮ ಶ್ಲೋಕವಿದೆ. ಮೋಹ ವಿಕಲ್ಪಾಧಿಂದ ಈ ಸಂಸಾರವು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದೆ. ಅಂತದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತದ್ದಂತೆಯೇ ಈ ಮೋಹದ ನಾಶವಾಗಿ ಮೋಹನ್ತದೆ. ಶುಭ - ಅಶುಭ ಭಾವಗಳು ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾವರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ಥಾವರದ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅವಗಳ ನಾಶವಾದಲ್ಲದೆ ಇರಲಾರದು.

ಅತ್ಯನ್ತ ಆನಂದದ ಸಿಂಡನದ್ವಾರೆ. ಶುಭಾಶುಭ ವಿಕಲ್ಪಗಳ ನಾಶ ಮಾಡಿ ಸ್ಥಾವರದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನತೆಯಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಈ ಸಿಂಡಮೋಳಗಿಂದ ಆನಂದದ ನಮೂನೆಯು-ಮಾದರಿಯು ನಿನಗೆ ದೂರಪುರು. ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಮೋಹದ ಪೂರ್ಣ ಸುಖದ ಜ್ಞಾನವು ಬಂದು ಬಿಡುವುದು.

ಇದಂತೂ ಯೋಗಸಾರವಿದೆಯಲ್ಲವೇ! ಸಾರದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಾರವಾದ ಮಾತುಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ. ಸುಖೀ ಅತ್ಯನೇ ಪೂರ್ಣ ಸುಖದ ಕಾರಣನಾಗುತ್ತಾನೆ. ದುಖೀ ಅತ್ಯನ್ತ ಸುಖದ ಕಾರಣನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಬಹಳಪ್ಪ ಪರೀಪರಾಗಳನ್ನು ಸಹಸ್ರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿರ್ಜರೆಯಾಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಮಾತು ಉಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಪರೀಪರ ಸಹಸ್ರ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ದುಖಿ ಮತ್ತು ಅಕುಲೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ನಿರ್ಜರೆಯು ಹೇಗಾಗುವುದು? ಸುಖೀ ಅತ್ಯನೇ ಪೂರ್ಣಸುಖವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಸುಖ ಸ್ಥಾವಿಯಾದ ಅತ್ಯನ್ಯತೂ ಶ್ರೀಕಾಲ ಇದ್ದಾನೆ, ಆದರೆ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ನಿಮಗ್ನತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಸುಖದ ದರ್ಶಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ಪೂರ್ಣ ಸುಖವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ.

‘ಏರತಿ ನಿಜಪರ ಭೇದ ಜಾನವು! ಇರಲು ಅತ್ಯನ್ತ ಹಿತಕೆ ಕಾರಣ !

ಪರಿಯ ತಿಳಿಯದೆ ಕ್ಷಮೆನ್ನವನವುವೆ ಅತ್ಯನ್ಗಿಂ !

- ಎಂದು ಆರು ಗುರಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೇ! ಆದರೆ ಯಾವನು ಭಾರಿತ್ವವನ್ನು ಕ್ಷಮಾಯಕವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಕಬ್ಬಿಗಾದ ಕಡಲೆಯಂತೆ ಕರಿಗಿಂದೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಭಾರಿತ್ವದ ಸ್ಥರೂಪದ ಪ್ರಕ್ಷಯೀ ಇಲ್ಲ. ಅಯ್ಯಾ! ಮೋಹರನೇ! ಭಾರಿತ್ವವು ಆದು ಆನಂದದಾಯಕವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ನೀನು ದುಖಿದಾಯಕವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ನೀನು ಭಾರಿತ್ವದ ಸ್ಥರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದೇ ಇಲ್ಲ.

ಮೋಹರನೇ! ನಿನ್ನ ಶ್ರಭುತೆಯಂತೂ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರವಿದೆಯಲ್ಲವೇ! ಆ ಶ್ರಭುತೆಯಲ್ಲಿ ಆನಂದದ ಶ್ರಭುತೆಯು ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರವಿದೆ. ನಿನಗೆ ದುಖಿದೆಯಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಸುಖದ ದರ್ಶಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದ್ದರೆ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಣ-ಜ್ಞಾನ-ಭಾರಿತ್ವ ಪ್ರಕಟಮಾಡು!

ಆತ್ಮಿಕ ಸುಖವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಂದೇ ಬಂದು ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ತನ್ನ ಸುಖ ಸ್ಥಾವಿಯಾದ ಅತ್ಯನ್ತಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವುದಿದೆ. ಮೋಹಲು ‘ನಾನು ಸಿದ್ಧ ಸಮಾನ ಶುದ್ಧಿದ್ದೇನೆಂದು

ಂಗಾಧ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಇಂದ್ರ, ನರೀಂದ್ರ ಮೊದಲಾಗಿ ಯಾರೂ ಬಂದು ಇದನ್ನು ಒದಲಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲವೇನ್ನವಪ್ಪು ಅದು ದೃಢವಿರಬೇಕು.

ನನ್ನ ಮಹಿಮಾವಂತವಾದ ಸ್ಥಫಾವದಿಂದ ನನ್ನ ಆತ್ಮನು ಎಂದೂ ಬರಿದಾಗಿಲ್ಲ. ಅನಂತಜ್ಞಾನ, ಅನಂತದರ್ಶನ, ಅನಂತವೀರ್ಯ, ಪ್ರಭುತೆ, ಸ್ವಾಃತೆ ಮೊದಲಾದ ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ಅನಂತತೆಯಿಂದ ಪರಿಷ್ಪರ್ಯಾರ್ಥಂಬಿಕೊಂಡು ಮಹಿಮಾವಂತವಾದ ಪದಾರ್ಥವು ನಾನಿದ್ದೇನೆಂಬ ದೃಢ ವಿಶ್ವಾಸವು ಬರದ ಹೊರತಾಗಿ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ದೃಢ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವನೇ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವಿರವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಎಪ್ಪು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸ್ವಿರವಾಗುವುದು ಅಪ್ಪು ಅನಂದವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು.

ಯಾವಾಗ ಈ ಸ್ಥಫಾವವು ಅವನ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಸವಾಗುವುದು ಆಗ ಸ್ಥಫಾವದ ರುಚಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಫಾವದ ಭಾವವು ಭಾಸವಾದಾಗಲೇ ವಿಶ್ವಾಸವು ಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆಗಲೇ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತಯಾಗುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವುದೆಂಬ ನಿರ್ಣಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಸ್ತ ಸ್ವರೂಪವು ಹೇಗೆ ಇದೆ ಹಾಗೆ ಭಾವವು ಭಾಸವಾದಲ್ಲದೆ ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದ ಹೊರತಾಗಿ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುವುದು? ಅದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಭಾವ ಭಾಸವಾಗಬೇಕಾಗುವುದು.

ಜ್ಞಾನ ಸ್ಥಫಾವ ಎಂದರೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ಸ್ಥಫಾವವು. ಸರ್ವಜ್ಞ ಭಾಗವಂತರು ಈ ಸ್ಥಫಾವವನ್ನು ಪಯ್ಯಾರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ನನ್ನ ಪಯ್ಯಾರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಸ್ಥಫಾವದಿಂದಂತೂ ನಾನು ಕೂಡ ಸರ್ವಜ್ಞ ಸ್ಥಫಾವಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆಂದು ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಭಾವ ಭಾಸವಾದಾಗಲೇ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗುವುದು ಮತ್ತು ನಿಜವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾದಾಗಲೇ ನಿಜವಾದ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವು ಕೂಡ ಯಥಾರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮ್ಮುಕ್ತದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಾನ್ಮಭವದ ಕಲೆಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವನು ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಒಂದು ಬಾರಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ಆ ನೋಡಿಕೊಂಡ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರಃಃ ಪ್ರಃಃ ಹೋಗಿ ಸ್ಥಫಾವದಲ್ಲಿ ವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮುನಿರಾಜರುಗಳು ಅಧಿಕ ಸಮಯ ಸಾನ್ಮಭವದಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ಶ್ರಾವಕನು ಅಪ್ಪು ಅಧಿಕ ಸಮಯದವರಿಗೆ ಆತ್ಮಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯಾ ಮುನಿರಾಜರ ಮತ್ತು ಶ್ರಾವಕನ ಸಾನ್ಮಭವದ ಜಾತಿಯು ಒಂದೇ ಇದೆ. ಅದರಿಂದ ಶ್ರಾವಕನಿಗೆ ಕೂಡ ಸಾಮಾಯಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನೂ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವಿದ್ದಾನೆ.

ಯಾವನು ನಿಜವಾಗಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ಅನಂದದ ರುಚಿ ನೋಡಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ರಾಗದ ಸಾಧವು ಆಕುಲತೆಯ ರೂಪವಿದೆಯಿಂದು ತುಲನೆ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಅದರೆ ಯಾವನು ಅನಂದದ ಸಾಧವನ್ನೇ ನೋಡಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ರಾಗವು ಆಕುಲತೆಯ ಸ್ವರೂಪವಿದೆಯಿಂದು ತುಲನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಆಕುಲತೆಯನ್ನು ಎಂದರೆ ರಾಗವನ್ನೇ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ.

ದಿಗಂಬರ ಸಾಧುಗಳು ಆತ್ಮಂತ ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಬಹಳಪ್ಪು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅಪ್ಪುತಾನಂದದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತ ಬರೆದಿದ್ದಾರಲ್ಲವೇ! ಶಾಷ್ಟ್ರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಅನುಭವ ಮಾಡಿ ಅದರದೇ ಮಾತನ್ನು ಮುನಿರಾಜರ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾವನಿಗೆ ಆತ್ಮನ ಅನಂದದ ಅನುಭವವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮೂರ್ಖತನಿದಾನೆ ಮತ್ತು ಮೋಹ ಮುಗ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಧಿನಿಯಂಥ ಸುಂದರಭಾದ ಪತ್ತಿಯಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ತೊಡಗಿದ್ದರೆ ಈತನ ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತೊಡಗಿದೆಯೆಂದು ಅವಳು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ತೊಡಗಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದೇನೆಂದರೆ ಆತ್ಮನು ಆನಂದದ ಮೂರ್ತಿಯಿದ್ದಾನೆ, ಯಾವನು ಅವನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಅನಂದವು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅನ್ನ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ವೃಣಾ-ಪಾಪದ ಶ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿತವಾಗಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮೂರ್ತಿತವಾಗಿ ಹೋಗಿರದಿದ್ದರೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆನಂದವೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅದು ಬರಲೇ ಬೇಕು. ಯಾವ ಆತ್ಮನು ನಿಜಾತ್ತನೆ ಶ್ರದ್ಧೆಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ವಚನ ಅಗೋಚರವಾದಂಥ ಆತ್ಮಕ ಸುಖವು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಹಹ ! ತನ್ನ ಮನೆಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ಯಾಮಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗಲೇ ಅದು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬಹುದಂಭದ್ದಿದೆ. ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿರುವಂತೆ ಇಲ್ಲ.

ಈಗ ಆತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರಗಳವೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಜೋ ಪಿಂಡತ್ವ ಪಯತ್ವ ಬುಹ ರೂಪತ್ವ ಏ ಜಿಗಿ-ಉತ್ಪ ರೂಪಾತೀತ ಮುಕ್ತೇಹಿ ಲಹು ಜಮ ಪರು ಹೋಹಿ ಪವಿತ್ರ ॥98॥

ಜನೋಕ್ತ ಪದಸ್ಪ ಶಿಂಜಸ್ಪ ರೂಪಾತೀತ ಮೇಣಿಷಿಸ್ಪ
ಧ್ಯಾನವ ತಿಳಿದರೆ ಎಲೆ ಜ್ಞಾನಿ ಆಗುವೆ ಬೇಗನೆ ಪರಮಾತ್ಮ ॥98॥

ಅರ್ಥ :- ಎಲ್ಲೆ ಪಂಡಿತನೇ! ಜನೋಂದ್ರರ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿರುವ ಯಾವ ಪದಸ್ಪ ಶಿಂಜಸ್ಪ ರೂಪಸ್ಪ ಮತ್ತು ರೂಪಾತೀತ ಧ್ಯಾನಗಳವೆ ಅವುಗಳ ಮನನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನೀನು ಬೇಗನೆ ಪರಮಪವಿತ್ರನಾಗಿ ಹೋಗುವೆ.

ಎಲ್ಲೆ ಪಂಡಿತನೇ! ಏತರಾಗ ಸರ್ವಜ್ಞ ಭಗವಂತರು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ಧ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ①) ಶಿಂಜಸ್ಪ ಎಂದರೆ ಕರೀರದಲ್ಲಿ ಇರುವಂಥ ಆತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು. ②) ಪದಸ್ಪ ಎಂದರೆ ಪಂಚ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪಂಚ ಪರಮೇಶ್ವರಗಳ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು. ③) ರೂಪಸ್ಪ ಎಂದರೆ ಅರಹಂತ ಪರಮಾತ್ಮರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು. ④) ರೂಪಾತೀತ ಎಂದರೆ ರೂಪದಿಂದ ರಹಿತರಾದ ಸಿದ್ಧ ಭಗವಂತರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದು. ಇವು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ಧ್ಯಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಕಾಗ್ನನಾಗುವಂಥ ಜೀವನು ಅಲ್ಪಾಲಪಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಪರಮಾತ್ಮ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲೆಯಿದೆ.

ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಯು ಆತ್ಮನನ್ನು ಯಾವ ಭಾವದಿಂದ, ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಧ್ಯಾನಮತ್ತಾನೆ ಅವನು ಅದರಲ್ಲಿ ಆ ಭಾವದಿಂದ ಆ ರೂಪದಿಂದ ತನ್ನಿಯನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆತ್ಮನು ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಾ ಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣ ಅನಂದಸ್ವರೂಪನಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವನು ಇಂಥ ಆತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಆನಂದಮಯನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂದು ತತ್ವಾನುಭಾಸದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಈಗ ಸಾಮಾಯಿಕ ಚಾರಿತ್ರದ ಕಥನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ -

ಸಮ್ಮೇ ಜೀವಾ ಕಾಣಮಯಾ ಜೋ ಸಮ-ಭಾವ ಮುಣೈಇ
ಸೋ ಸಾಮಾಜಿಲು ಜಾಗೆ ಪ್ರದು ಜಣವರ ಏಮ ಭಣೈಇ ||99||

ಜೀವಗಳೆಲ್ಲವು ಜ್ಞಾನಮಯ ಇವೆಯೆಂಬಾ ಸಮಭಾವವನು
ಈ ವಿಧ ಪೇಳುತ್ತಿರು ಜನವರರು ನಿಜದಿಂ ತಿಳಿ ಅದು ಸಾಮಯಿಕ ||99||

ಅರ್ಥ :- ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳು ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಯವೆಯೆಂಬ ಸಮಭಾವವನ್ನು ಯಾವನು ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೇ ಸ್ವಷ್ಟರೂಪದಿಂದ ಸಾಮಾಯಿಕವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀ ಜನದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳು ಜ್ಞಾನಮಯವಿವೆಯೆಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಯೋಗೀಂದು ದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳು ಜ್ಞಾನಮಯವಿವೆಯೆಂದು ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಸಮಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ತಾನು ಜ್ಞಾನಮಯನಿದ್ದೇನೆಂದು ಸೋಧುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ವಿತರಾಗತೆಯ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಲ್ಲಿಧ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳು ಕೂಡ ಜ್ಞಾನಮಯರಿದ್ದಾರೆಂದು ಸೋಧುವುದರಿಂದ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯು ಉಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನಮಯವಾಗಿ ಸೋಧದೆ ಕರ್ಮದ ಪರದಿಂದ ಉತ್ಸನ್ವಾದ ವಿಧ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಸೋಧಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯು ಅಭಾವವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಾವರಣೀಯದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಹೀನಾಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ದರ್ಶನಾವರಣದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ದರ್ಶನದ ಕ್ಷಯೋಪಶಮವು ಹೀನಾಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೋಹನಿಯದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಏಫ್ಝಾ ಭಾಂತಿ ಮತ್ತು ರಾಗ ಮೋದಲಾದಪ್ರಗಳಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತರಾಯದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪದ ರಚನೆ ಮಾಡುವರೂಪದ ಏಯಾದಿಗಳ ಕೊರತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆಯು ಕರ್ಮದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಆಯುಷ್ಯವು ಹೀನ ಅಭಿವಾ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಮಕರ್ಮದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಶರೀರವು ಸುಂದರ ಅಭಿವಾ ಅಸುಂದರವಾಗುತ್ತದೆ. ಗೋತ್ತುಕರ್ಮದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ದರ್ಶಿಯು ಉಚ್ಛ್ರಾತಿ ಅಭಿವಾ ನೀಡವಾಗುತ್ತದೆ. ವೇದನೀಯದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಅನುಕೂಲ ಅಭಿವಾ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಸಂಯೋಗಗಳು ದೂರಕ್ಕುತ್ತವೆ; ಅದರೆ ಇವಲ್ಲವು ಪರ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಇವು ಕೇವಲ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲ್ಪದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಯೋಗ್ಯವಿವೆ.

ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಇವನು ಧನಿಕಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಇವನು ದರಿದ್ರನಿದ್ದಾನೆಂದು ಸೋಧುವುದು ಅದಂತೂ ವೇದನೀಯ ಕರ್ಮದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಂಯೋಗಗಳ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಇಂಥ ಸಂಯೋಗದ ಅಧಿನವಾದ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡದೆ ಸ್ವಜ್ಞಾವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಜ್ಞಾನಮಯರಾಗಿ ಸೋಧುವಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ರಾಗ- ದ್ವೇಷಗಳು ಉತ್ಸನ್ವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಹದ ! 'ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳು ಜ್ಞಾನಮಯರಿದ್ದಾರೆ'ಬುದರಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ದೇವರು ಬಹಳಷ್ಟು ಭಾವ ಪುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳು ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಅನಾದಿ ಸತ್ತಾ, ಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಮಯರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆತನದ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳು ಜ್ಞಾನಮಯರಿರುವಂತೆ ನಾನು ಕೂಡ ಜ್ಞಾನಮಯನಿದ್ದೇನೆ. ಚೈತನ್ಯಬಿಂಬ ಸ್ವರೂಪನಿದ್ದೇನೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅವನಿಗೆ ಅಂತರ್ಯಾದ ಆಶಯದಿಂದ ವಿತರಾಗತೆಯ ಉತ್ತೀಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೇ ಸಾಮಾಯಿಕ ಅಭಿವಾ ಸಮಭಾವವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವರೂಪದಿಂದಂತೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಜೀವನು 'ಜ್ಞಾನಮಯ' ಎಂದರೆ ಸಮಭಾವ ಸ್ವರೂಪನೇ ಇದ್ದಾನೆ, ಅದರೆ ಅವನ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭೂತಾರ್ಥ ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನಮಯನಾದ ಆತ್ಮನ ಆಶಯದಿಂದಲೇ ಸಮೃಗ್ತರ್ಥನವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಆಶಯದಿಂದಲೇ ಸಮಭಾವರೂಪದ ಬಾರಿತ್ವವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಭ. ಕುಂದಕುಂದಾಚಾರ್ಯರೆವರು ಸಮಯಾರದ ವಸ್ತೋಂದನೆಯ ಗಾಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಜ್ಞಾನಮಯ ವಸ್ತು ಎಂದರೆ ವೀತರಾಗಮಯ ಎಂದರೆ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮರಸೀಭಾವವು ಏಕರೂಪವಾದ ಸ್ವಭಾವದ ಆಶಯದಿಂದ ಸಮೃಗ್ತರ್ಥನವಾಗುತ್ತದೆ, ಸಮೃಕ್ಷಾನವಾಗುತ್ತದೆ, ಸಮೃಕ್ಷಾಭಾರಿತವಾಗುತ್ತದೆ, ಮಹಾಧ್ವಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಕೇವಲಜ್ಞಾನವು ಕೂಡ ಅವನ ಆಶಯದಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಸಮಯಾರದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೂಲವು - ಬೀಜವು ಬಿಂದುಕೊಂಡಿದೆ.

ತನ್ನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಅನಂತ ಆತ್ಮರೂಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮದ ಪರಿಧಿಂದ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿಯಾವ ವಿಷಮತೆ - ವಿಧಿತೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಅದೇನು ಮೂಲ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸ್ತ ಸ್ವಭಾವಿಯಾದ ವಸ್ತುವಿನ ಮೂಲ ಸ್ವಭಾವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ತಾನು ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳು ಜ್ಞಾನಮಯರಾಗಿಯೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಅಭಾಯ ಯೋಗಿಂದ್ರದೇವರು ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಎಂದರೆ ಸಮಭಾವದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಜನೇಂದ್ರದೇವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆಂದು ಭಗವಂತರ ಆಧಾರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಜ್ಞಾನೀ ಜೀವನು ತನ್ನ ಪ್ರರೂಪಾರ್ಥದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ಪರ ಜೀವಗಳನ್ನು 'ಜ್ಞಾನಮಯ'ವೆಂದೇ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಕರ್ಮದ ಪರಿಧಿಂದ ಅನೇಕ ವಿಷಮ ಪರ್ಯಾಯಗಳಾಗುತ್ತದ್ದರೂ ಕೂಡ ದ್ವಾರಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಆತ್ಮರೂಗಳು ಜ್ಞಾನಮಯ ಭಗವಂತರಿದ್ದಾರೆಂಬ ಶಿದ್ದೆಯಿಂದ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಸಮಭಾವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಸಮಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮೃಗ್ತರ್ಥನ - ಸಮೃಕ್ಷಾನ - ಸಮೃಕ್ಷಾಭಾರಿತ ಇವು ಮೂರೂ ಬಂದು ಬಿಂದುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಅನ್ಯ ಗುಣಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಕೂಡ ಇದೆ, ಆದರೆ ಅವು ಸ್ವಯಂ ತಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತು ಅನ್ಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನ್ನು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನವು ತನ್ನನ್ನೂ ತಿಳಿದೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಚೇರೆ ಇತರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸವಿಕಲ್ಪವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಮತ್ತು ಸಾಕಾರವೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನವು ಆತ್ಮನ ಆಸಾಧಾರಣ ಗುಣವಿದೆ. ಆದನ್ನು ಪರಮಭಾವ - ಗ್ರಾಹಕನಯವೆಂದು ಕೂಡ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಜ್ಞಾನವು ಸ್ವ-ಪರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸವಿಕಲ್ಪವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸವಿಕಲ್ಪವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ರಾಗವಿದೆಯೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಸ್ವ-ಪರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಿದರುವುದು ಆದು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಮತ್ತು ಸ್ವ-ಪರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಆದು ಸವಿಕಲ್ಪವೆಂದು ಇಲ್ಲ. ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಗವಂತರ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೂಡ ಸವಿಕಲ್ಪವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಗವಂತರು ಸರ್ವಾರ್ಥರಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆಂದರೆ ಪರದ್ವಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಇದೇನು ವಿಕಲ್ಪವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದು ಜ್ಞಾನದ ವೀತರಾಗಿ ಆವಸ್ತ್ಯಯಿದೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಆದು ವ್ಯವಹಾರವಾಗಿ ಹೋಯಿತು ಅರ್ಥವಾ ರಾಗವಾಗಿ ಹೋಯಿತೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಆತ್ಮ ಜ್ಞಾನಮಯ ಸರ್ವಾರ್ಥಕ ಶಕ್ತಿಯಳ್ಳಿದ್ದಿದೆ. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಮಯವಾಗಿ ಪರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ರಾಗವಾಗುತ್ತದೆ ಅರ್ಥವಾ ಏಕಲ್ಪವಾಗುತ್ತದೆ ಅರ್ಥವಾ ಉಪಚಾರ ಬರುತ್ತದೆ- ಎಂಬ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ. ಸ್ವಮತ್ತು ಪರಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತಹೀ - ನೋಡುವಂತಹೀ ಸರ್ವದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಸರ್ವಾರ್ಥಕ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ.

ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ನಾನು ಜ್ಞಾನಮಯಿಸಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಜೀವರುಗಳು ಕೂಡ ಜ್ಞಾನಮಯಿರಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಸಮಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರದ್ವಾದ ಅಭಿವಾ ರಾಗದ ಅವೇಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ವದಂಸಾಮಧ್ಯದಿಂದ ಯಾವ ಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ಸಮಭಾವವಿದೆ. ಸಮಭಾವವೇ ನಿಜವಾದ ಸಾಮಾಯಿಕವಿದೆ.

ಎಂಟು ಕರ್ಮಗಳ ವರದಾಗುವುದರಿಂದ ಜೀವದ ಜ್ಞಾನ ವೇದಲಾದವರ್ಗಗಳ ಯಾವ ಹೀನಾಧಿಕ ಅವಸ್ಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಅದಂತೂ ಪರ್ಯಾಯದ್ವಾರ್ಪಿತ - ಪರ್ಯಾಯಾಧಿಕವನಿಯದ ವಿಜಯವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ - ನಿಶ್ಚಯನಿಯದಲ್ಲಿ ಗೌಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಭೇದ, ರಾಗ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಜ್ಞತೆಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಅಭಾವ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಗೌಣ ಮಾಡಿ ಅಭೇದ, ಏಕರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಅನಂದಮಯವಾದ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಮಾಡಿ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವವು ಜ್ಞಾನಮಯವಿದೆ. ಅನಂದಮಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವಮಯವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಯಾವನು ಅಕ್ಷಯಸಾಗುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಸಮಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಜೀವನು ಅತ್ಯಾನುಭವದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗಲೇ ಪರಮನಿಜರೆಯ ಕಾರಣರೂಪವಾದ ಸಾಮಾಯಿಕ ಚಾರಿತ್ರದ ಪ್ರಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನೇಕರು ಅನೇಕ ಸಾಮಾಯಿಕ ಮಾಡಿರಬಹುದು, ಆದರೆ ಇದಂತೂ ಒಂದು ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಸಾಮಾಯಿಕದ ಮಾತು ಇದೆ. ಈ ಒಂದು ಸಮಯದ ಸಾಮಾಯಿಕವು ಭವದ ಅಭಾವದ ಫಲ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವವರೆಂದೆ ಅಭೇದತೆಯನ್ನು ಯಾವನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿಮಗ್ನಿದಿದ್ದಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಭವಗಳು ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಪಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಭವ ಮತ್ತು ಭವದ ಭಾವವೇ ಇಲ್ಲ.

ಸೋದರನೇ! ಇವಂತೂ ಆಬಾಯಿರುಗಳ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಗೂಢತರವಾದ ಗಂಭೀರತೆಯು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅಳತರವಾದ ಭಾವಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ.

ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವದ ಸಾಮಧ್ಯದಿಂದ ಪರವನ್ನ ಕೂಡ ಜ್ಞಾನಮಯವಾಗಿ ಸೋದುವವನ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ನಿಜರೆಯ ಕಾರಣವಿದೆ.

ಅವಹ! ದೃವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭವವೆಲ್ಲಿಯದು? ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಭವವೆಲ್ಲಿಯದು? ಮತ್ತು ಯಾವ ಪರ್ಯಾಯವು ದೃವ್ಯ, ಗುಣಗಳ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಭವವೆಲ್ಲಿಯದು? ಭಗವಾನ ಅಕ್ಷನ ಸ್ವಭಾವವೇ ಭವದ ಅಭಾವ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ದೃವ್ಯ - ಗುಣ-ಪರ್ಯಾಯ ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಭವವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದೃವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭವದ ಅಭಾವವಿದೆ. ಗುಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಭವದ ಅಭಾವವಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಅಶಯದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸಮಭಾವ ರೂಪದ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಭವದ ಅಭಾವವಿದೆ ಹೇಗೆ ಪಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಹಾಗೇ ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಕಲ್ಪರಹಿತವಾದ ಭಾವದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವುದೇ ಸಾಮಾಯಿಕವಿದೆ, ಅದುವೇ ಮನಿಪದವಿದೆ ಮತ್ತು ಅದುವೇ ರತ್ನತ್ಯಯದ ವಿಕರೆಯರೂಪದ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಲಹೀನತೆಯ ಕಾರಣ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಗಾದಿಯ ವಿಕಲ್ಪಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬಂತಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅದು ಜೀವದ ತ್ರಿಕಾಲೀ ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲ. ಪರ ಸಸ್ಯಬಿತೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಉತ್ಸನ್ವಾಗಿಂಥ ರಾಗಾದಿಯ ಭಾವಗಳು ಪರ್ಯಾಯಾಧಿಕ ನಿಯದ ವಿಜಯಗಳಿವೆ. ಅವು ಕೇವಲ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯವಿವೆ. ಆದರೆ ಆದರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರಣೇಯವೆಂದರೆ ಭವದ ಅಭಾವ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಒಂದು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವವೇ ಇದೆ.

ರಾಯರೇ! ಮನಿರಾಜರುಗಳ ಮಾತನ್ನೆನು ಹೇಳುವುದು? ಶಾಸ್ತ್ರರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ವಿಕಲ್ಪವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟು, ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪದರೂಳಗೆ ಬಹಳಪ್ಪು ತುಂಬಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯಾ ವಾಗೆ ಮತ್ತು ಬರಯುವ

ಕ್ರಯೆಯಂತೂ ಜಡದ್ವಿದೆಯಿಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬರೆಯುವ ಯಾವ ವಿಕಲ್ಪವು ಉತ್ಸನ್ಧವಾಗಿದೆ ಅದು ಕೂಡ ನನ್ನ ಸ್ಥಫಾವವಲ್ಲ. ಅದಂತೂ ಪರ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನಾನೆಂತೂ ಜ್ಞಾನಮಯಿನಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಅತ್ಯರುಗಳು ಕೂಡ ಜ್ಞಾನಮಯಿರಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತು ಜ್ಞಾನಮಯಿ ಪರಮಾತ್ಮರಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸಮಸ್ತರ ಸತ್ತಾ ಭಿನ್ನ - ಭಿನ್ನವಿದೆ. ಸಿದ್ಧರದು ಕೂಡ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಸತ್ತಾ ಪ್ರಭಕ್ - ಪ್ರಭಕ್ ಇದೆ. ಏಕಂದರೆ ಮೋಕ್ಷವಾದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ತಾದ ಅಭಾವವಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಕಾರದ ಅಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ, ಅದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚೈತ್ಯೋತಿಯೋಳಿಗೆ ಚೈತ್ಯೋತಿಯು ಸೇರಿಬಿಡುತ್ತದೆಯಿಂಬ ಅನ್ಯ ಮತದವರ ಮಾತು ಅಸ್ತಿತ್ವವಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಿದ್ಧರ ಸತ್ತಾ ಭಿನ್ನ - ಭಿನ್ನವಿದೆ. ಏಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು ಕೂಡ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಿದ್ಧರ ಸತ್ತಾ ಚೇರೆ - ಚೇರಿಯಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಗುಣವೇ ಹೀಗಿರುತ್ತದೆ, ಅದರ ಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಅನಾದಿ ಅನಂತ ಸ್ವರ್ವತ್ವ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಅವಿಂಡವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಒಂದಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಾಮಾಯಿಕವು ಆತಸ್ಥಫಾವದ ದೃಷ್ಟಿಯಾವಳಿಕಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಯಾವನು ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳನ್ನು ಅಕ್ಷಮಯವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಸಾಮಾಯಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಕೇವಲ ನಿಜ ಶುದ್ಧತ್ವ ಸ್ವರೂಪದ ಆತ್ಮಯಿದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಯಾವನು ತನ್ನ ರಾಗ ಮತ್ತು ಭೇದವನ್ನು ಗೌಣ ಮಾಡಿ ಸ್ಥಫಾವದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ, ಅವನು ಅನ್ಯರನ್ನು ಕೂಡ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮತ್ತು ಭೇದವನ್ನು ಗೌಣ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಸ್ಥಫಾವದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಸಮಭಾವವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಏಷಮ ದೃಷ್ಟಿಯು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇವನು ಪರಮಾತ್ಮನಿದಾನೆ ಅದುದರಿಂದ ಅವನ ಕುರಿತು ರಾಗ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಇವನು ಜ್ಞಾನದರ್ಶನದ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ ಯಾವುದರಿಂದ ಅವನೊಡನೆ ದ್ವೇಷ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಮಾತೇ ಸ್ಥಫಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ.

“ಜ್ಞಾನಿಯು ಶುದ್ಧ ಪೂರ್ಣ, ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ, ನಿರಂಜನ, ನಿಮೋಹನ ತನ್ನ ಆತ್ಮ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖಿಷ್ಯತ ಲಕ್ಷಣರೂಪದ ಗಿರಿಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗುತ್ತಾನೆ, ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಸ್ಥಿರವಾಗುವುದು ಅದು ಗಿರಿಗುಹೆಯಿದೆ. ಉಳಿದ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಗಿರಿಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಲಾಭವೇನೆಂ” ದು ಶ್ರೀ ಯೋಗೀಂದುದೇವ ಕೃತವಾದ ಅದ್ವಾತಾತೀತಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ‘ಮಿತ್ರ’ನಂದು ಸಂಬೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆಚಾರ್ಯ ದೇವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಕರುಣ ತುಂಬಿದೆ! ಎಲ್ಲೆ ಮಿತ್ರನೇ! ಸಾಮ್ಯ ಭಾವದ ಗಿರಿ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನಿಮೋಹನ ಪದದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿ ತೋಡಿಗಿ ನಿಜ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡು, ಅದರಿಂದ ನೀನು ನಿಜವಾದ ಸುಖದ ಅನುಭವ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ, ಶಾಶ್ವತ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ತ್ಯಾಗರೂಪವಾದ ಸಮಭಾವವೇ ಸಾಮಾಯಿಕವಿದೆಯಿಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ರಾಯ-ರೋಸ ಬೇ ಪರಿಹರಿವಿ ಜೋ ಸಮಭಾಲಿ ಮುಕ್ತೇಇ

ಸೋ ಸಾಮಾಜಿಲಿ ಜಾಣ ಪ್ರದು ಕೇವಲ ಏಮ ಭಣ್ಣೇಇ ||100||

ತೋರಿದರೆ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ಉದಿಸುವ ಆ ಸಮಭಾವವನು

ಅರಿವುದು ತಾನಂದ ಸಾಮಯಿಕ ನಿಜದಿಂ ಕೇವಲ ಹೇಳಿಕರು ||100||

ಅಭರ್ತ :- ಯಾವನು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಸಮಭಾವದ ಭಾವನೆ ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನರೂಪದಿಂದ ಸಾಮಾಯಿಕವಿದೆಯಿಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಕೇವಲ ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾವ ಜೀವನು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳತ್ವಾಗ ಮಾಡಿ ಎಂದರೆ ಏಕರೂಪ ಮುದ್ರಾತ್ಮನ ದೃಷ್ಟಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಷಮತೆಯ ತ್ವಾಗಮಾಡಿ ಸಮತಯ ಭಾವವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಕಟರೂಪದಿಂದ ಸಾಮಾಯಿಕ-ವಿದೆಯಿಂದು ಜೀವರದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ತನ್ನನ್ನು ಉದ್ದಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯವು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ, ಅದು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಅದರೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪಸ್ತುಗಳ ಮಾಹಾತ್ಮೆದ ಎದುರು ಆತ್ಮನು ಯಾವ ಪಸ್ತುವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅಜ್ಞಾನಿಗೆ ಎನಿಸಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಪರಪಸ್ತು, ಶುಭಭಾವ ಅಥವಾ ಕ್ಷಯೋಪಕರ್ಮ ಜ್ಞಾನದ ಮಹಿಮೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಚೈತನ್ಯದೇವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಮಿಥಾಧೃಷ್ಟಿಯು ಸಂಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಿ ಘಟತೆ ಹೊದಲಾದವಗಳ ಪರ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಆಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸ್ವಿಕರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅವನ ಅಸತ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳೇ ನೆಲೆಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ತನ್ನಾಳಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಇತರ ಜೀವರುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪರ್ಯಾಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಅವಲೋಕನೆ ಮಾಡಿ ರಾಗ - ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಿಥಾಧೃಷ್ಟಿಯು ಉಲ್ಲಷಿತ ಏರ್ಯಾವು ಪರದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖ ಮನ್ಮಂತ್ರದೇ. ಮತ್ತು ಯಾವನು ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ತೊಂಬತಾರು ಸಾವಿರ ರಾಣಿಯರ ವ್ಯಂದದಲ್ಲಿದ್ದರು ಕೂಡ ಸುಖಿಮನ್ಮಂತ್ರದಿಲ್ಲ. ಇದು ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮಹಿಮೆಯದೆ. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಸ್ವಭಾವದ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವು ಭಾಸವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಪರಜ್ಞೀಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡುವಂಥವನು ಅವನು ಮಿಥಾಧೃಷ್ಟಿಯಾದ್ದಾನೆ. ಇದು ಇಷ್ಟ ಮತ್ತು ಇದು ಅನಿಷ್ಟವೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯ ಮಿಥಾಧೃಷ್ಟಿಗೇನೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ಬುದ್ಧಿಯು ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಸ್ತಿತ್ವಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಇಷ್ಟ-ಅನಿಷ್ಟವೈತ್ಯಿಯು ಉತ್ಸನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಅದು ಪರದ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸ್ವಭಾವದ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಒಂದು ಹಾರಿತ್ತದ ಹೋಪದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಸಮರ್ಥತೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಇಂಥ ವೈತ್ಯಿಯು ಉತ್ಸನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರೆ ಅದು ಜ್ಞೀಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಿದ್ರಾನಂದ ಯಾವನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಅವನಿಗೆ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕುರಿತು ಸಮಭಾವವು ಪರಿಸುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮಾತ್ಮೆ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಮಿಥಾಧೃಷ್ಟಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಿನ್ನವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಮಿಥಾಧೃಷ್ಟಿಯು ಪರದ್ವಾಗಳು ನನಗೆ ಲಾಭ-ಹಾನಿ ಮಾಡುತ್ತವೆಯೆಂದು ಮನ್ಸಿ ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಯಾವುದೇ ಪರದ್ವಾವು ನಮಗೆ ಲಾಭ - ಹಾನಿ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನ್ಮಂತ್ರದಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ತ ಸಂಯೋಗ - ವಿಯೋಗಗಳು ತಮ್ಮ ಭವಿತವ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಆಗುತ್ತವೆ, ಯಾರೂ ಯಾರ ಒಳತು ಕೆಡಕು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ದೃಢ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದ ಕಾರಣ ಪರದ್ವಾಗಳ ಕುರಿತು ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಧರ್ಮಾತ್ಮೆ ಜೀವನು ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಜ್ಞಾತಾ-ದೃಷ್ಟಾರೂಪವಾಗಿ ಮನ್ಮಂತ್ರ-ತಿಳಿಯುತ್ತ ಅನ್ಯ ಜೀವರುಗಳ ಜೀವನ-ಮರಣ, ಸುಖ-ದುಃಹಿಗಳನ್ನು ಯಾವ ಅನ್ಯ ಜೀವನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಮನ್ಮಂತ್ರದಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯವು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗ ಉಪಾಧಾನದ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಗುತ್ತವೆಯೆಂದು ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ಮನ್ಮಂತ್ರದಿಲ್ಲ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾರಣದಿಂದ ಮೂಡಿ ಬರುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಸ್ತಿನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಬೇಸ ಉದಯವಾದರೆ ಅಥವಾ ಬೇಗ ಮುಳುಗಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂಬ ವಿಕಲ್ಪ

ಯಾರಿಗೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಾರ್ಥವು ತನ್ನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮನ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅನುಕೂಲ ನಿರ್ಮಿತಗಳಿರುತ್ತವೆ ಅವು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆಂದು ಮನ್ಮಿಸುವಂಥ-ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ನಾನು ಪರದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇರಿರು ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲೆಂಬ ಅಪ್ರಕ್ಷಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ದ್ರವ್ಯವು ನಿರಧರಕವಿದೆ ಎಂದರೆ ಯಾವ ದ್ರವ್ಯವು ಕಾರ್ಯ ತೊನ್ನಿದಿದೆ? ಯಾವುದೇ ದ್ರವ್ಯವು ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ - ಪರ್ಯಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ, ಪರ್ಯಾಯ ಎಂದರೆ ದ್ರವ್ಯದ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ದ್ರವ್ಯ ಅದರ ಕಾರಣವಿದೆ. ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಕಾರಣವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ವಿಷಮತೆಯು ಉತ್ಸಾಹಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಸಮಭಾವವಿರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಹಸ್ಥಾತ್ಮಮದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನಿಯ ಶ್ರದ್ಧೆ - ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸಮಭಾವವು ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರದ ಅಶಕ್ತತೆಯ ವರದಿಂದ ಅಲ್ಲಾಗ - ದ್ವೈಷಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಫಾವದಲ್ಲಿ ಶ್ವರೀಸುವುದಿಲ್ಲ.

ತೀ ಯೋಗೀಂದು ದೇವರು ಸಮಯಾರದ ಬಂಧ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ನೂರಾ ಎಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯ ಕಲತದ ಅಧಾರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸಮ್ಮಾನದ್ವಯಿಯು ಸ್ಯಂಖ್ಯೆ ತನ್ನ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳ ಸ್ವಫಾವವನ್ನು ಹೇಗೆ ಇದೆ ಹಾಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಅದರ ಪರ್ಯಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಆಗುವಂಥ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡ ವ್ಯವಹಾರ ರೂಪದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ದ್ರವ್ಯವು ಅದು ನಿಶ್ಚಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯವು ಅದು ವ್ಯವಹಾರವಿದೆ. ದ್ರವ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪರ್ಯಾಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದ ವ್ಯವಹಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಜ್ಞಾನಿಯು ತನ್ನ ಪರ್ಯಾಯವಿಲ್ಲ ಆಗುವಂಥ ರಾಗವನ್ನು ಸ್ವಫಾವರೂಪದಿಂದ ಮನ್ಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಯಾರಾದರೂ ಕೋಲಿನಿಂದ ಹೊದೆದಾಗ ತಾನು ಕ್ಷಮೆ ಧರಿಸುವುದು ಅದು ಸಮಭಾವವೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಜ್ಞಾನ ಸ್ವಫಾವಿಯಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯವಿಲ್ಲ ವಿಷಮ ಭಾವಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ ಅದು ನನ್ನ ಸ್ವಫಾವವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೇದ - ಜ್ಞಾನ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಸ್ವಫಾವವಿದೆ. ಈ ಅಪ್ರಕ್ಷಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ರಾಗ-ದ್ವೈಷ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಚಾರಿತ್ರದ ಅಶಕ್ತತೆಯಿಂದ ರಾಗ-ದ್ವೈಷಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಅದರೆ ಇಲ್ಲ ಅದರ ಗೌಣತೆಯಿದೆ.

ಈಗ ಭೇದೋಪಸ್ಥಾಪನಾ ಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಹಿಂಸಾದಿಃ-ಪರಿಹಾರು ಕರಿ ಜೋ ಅಪ್ಪಾ ಹು ತವೇಇ

ಸೋ ಬಿಯಂ ಚಾರಿತ್ತ ಮುಣ ಜೋ ಪಂಚಮ-ಗಳ ಹೇಇ ||101||

ಪರಿಹರಿಷುತ್ತ ಹಿಂಸಾದಿಗಳ ಅತ್ಯ ಸ್ಥರೆತೆಯ ಮಾಡಿದರೆ

ಅರಿವುದು ಎರಡನೆ ಚಾರಿತ್ ಅದು ಪಂಚಮಗಿಗೊಯ್ಯುವುದು ||101||

ಅರ್ಥ:- ಯಾವನು ಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಪಾಪಗಳ ತ್ವಾಗ ಮಾಡಿ ಅತ್ಯನ್ನನ್ನ ಸ್ಥಿರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಎರಡನೆಯ ಚಾರಿತ್ರದ ಧಾರಕನಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಚಾರಿತ್ರವು ಪಂಚಮಗಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಯಾವ ಜೀವನು ಹಿಂಸೆ ಮೊದಲಾದ ಪಾಪದ ಪರಿಹಾರಮಗಳ ಅಭಾವ ಸ್ವಫಾವ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಅತ್ಯನ್ಲೀ ಸ್ಥಿರತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಚಾರಿತ್ರವಿರುತ್ತದೆ ಅದು ಪಂಚಮಗಿಗೆ ಕಾರಣವಿದೆ. ವಿಕಾರದ ಭೇದ ಮಾಡಿ ಅತ್ಯನ್ನನ್ನ ಅತ್ಯನ್ಲೀ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಭೇದೋಪಸ್ಥಾಪನೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಎರಡನೆಯ

ಚಾರಿತ್ವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಸೋಡಿದರೆ ಯಾರು ಸಾಮಾಯಿಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಕಲ್ಪವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ, ದೋಷ ತಗಲಿದರೆ ಅದನ್ನು ಕ್ತೇರಿಸಿಹಾಕಿ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗುವುದನ್ನು ಭೇದೋಪಸ್ಥಾಪನೆ ಚಾರಿತ್ವವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ಇಲ್ಲಿಯಂತೂ ಅಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಯೋಗೀಂದುದೇವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಭೇದೋಪಸ್ಥಾಪನೆಯ ಸ್ಥರೂಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರ್ದಾರೆ.

ಸ್ವರೂಪ ಲೀನತೆಯ ರೂಪವಾದ ಚಾರಿತ್ವವೇ ಮೋಕ್ಷದ ಪ್ರಶ್ನಕ್ಕ ಕಾರಣವಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಧರ್ಮವನ್ನೇ ಚಾರಿತ್ವವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅದರೆ ಆ ಚಾರಿತ್ವವು ದರ್ಶನ - ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಅಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ಥಿರ - ಬಿಂಬನಾದ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗುವ ಅಭ್ಯಾಸವು ಪೂರ್ಣವಾದ ನಂತರ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಸ್ಥಿರತೆಯು - ಧರ್ಮದಶಯು - ಪಂಚಮಗತಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಪಂಚಾತ್ಮಕಾಯದಲ್ಲಿ ಕೇವಲಭಾನವನ್ನು ಕೂಡ ಒಂದು ನಯದಿಂದ ಕೂಟಸ್ಥವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವಿಂದ ವಿಕ್ರಾಂತಿರುವ ಧಾರಾಪ್ರವಾಹವು ಸ್ಥಿರವಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಕೂಡ ಧ್ಯಾವವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಿರತೆಯ ಪರ್ಯಾಯವು ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರೆ ಒಂದರಂತೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗ್ನುತ್ತಿರುತ್ತದೆ, ಅದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಧ್ಯಾವವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಈಗ ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿ ಚಾರಿತ್ವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಮಿಭಾದಿಲು ಜೋ ಪರಿಹರಣಿ ಸಮೃದಂಸಣಾ-ಸುದ್ಧಿ

ಸೋ ಪರಿಹಾರ-ವಿಸುದ್ಧಿ ಮುಣಿ ಲಹು ಪಾವಹಿ ಸಿವ-ಸಿದ್ಧಿ ||102||

ತೋರೆದರೆ ಮಿಭಾದಾದಿಗಳ ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನ ವಿಶುದ್ಧಿಯಿದೆ
ಅರಿವುದು ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿ ಪಡೆಯುವೆ ಬೇಗನೆ ತಿವಸಿದ್ದಿ ||102||

ಅರ್ಥ :- ಆ ಮಿಭಾದಾದಿಗಳ ತ್ವಾಗ ಮಾಡಿ ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನದ ಶುದ್ಧಿ ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಪರಿಹಾರ ವಿಶುದ್ಧಿ ಸಂಯುಕ್ತವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಅದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ಮೋಕ್ಷದ ಸಿದ್ಧಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಮನಿರಾಜರು ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಿಂದ ಪರಿಹಾರ ವಿಶುದ್ಧಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವನು ಮಿಭಾದ್ಯತ್ವ ಅವಿರತಿ, ಪ್ರಮಾದ, ಕಾಂತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಹರಿಹಾರ ಮಾಡಿ ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನದ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿಯಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅನಾದಿಯಿಂದ ಆ ಸಭಾವದ ಅನಾದರ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಏಕಾಂತರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಣ್ಯ - ಪಾಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಅದರ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಈಗ ಯಾವನು ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ತನ್ನ ಆತ್ಮ ಸ್ವಫ್ನಾವದ ಅದರ - ಸತ್ಯಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದರೆ ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನದ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಅವನಿಗೆ ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿಯಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನದ ಮುಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತ ಅಷ್ಟಪಾಹುಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಾಢೆ ಬರುತ್ತದೆ. 'ಸಮೃಕ್ತದ್ರಾಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸಿದ ಆತ್ಮನು ಎಂಟು ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಇಡ್ಡಿದ್ದಂತೆ ಪರಿಣಮನವಾಗುತ್ತ ಎಂಟೂ ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಭಗವಾನ ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ - ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ಉಗ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ನೆಗೆದು ಯಾವಾಗ ಸ್ವರೂಪದ ಆದರ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಅನ್ಯ ಕಮಸ್ತ ಭಾವಗಳ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಏಷಾತ್ಮದ ಪರಿಹಾರವಾದ ನಂತರ ರಾಗ-ದ್ವೀಘಗಳದೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು ಎಂದರೆ ತ್ಯಾಗವಾಗುವುದು, ಅಭಾವವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರತಿಒಂದು, ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು. ಅದನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ 'ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿ'ಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಚಾರಿತ್ರಿಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಒತ್ತೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನವಿಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿಯು ಕೂಡ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ.

ಯಾವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ ಸ್ವೀಕಾರವಾಗಿದೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಶ್ರದ್ಧೆ - ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ದಿಗಂಬರ ಸಾಧುಗಳು ಬೇರೆ - ಬೇರೆ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ - ಭಿನ್ನ ವಿಧದಿಂದ ಅತ್ಯನ್ತ ಗೀತೆಯನ್ನು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಅಂತೇಕ್ಕೆಯಿಂದ 'ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿ'ಯ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಮಾಡಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿಯಂತೂ ಪರಿಹಾರ ವಿಶುದ್ಧಿ ಸಂಯುಕ್ತ ಮುನಿರಾಜರಿಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನದ ಶುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಏಷಾತ್ಮಾದಿಗಳ ಪರಿಹಾರವನ್ನು 'ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿ'ಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಮೃಕ್ಷಾನಿಗೆ ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿಯು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಿರುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಭಾವದ ಆದರದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಯಥಾರ್ಥ ಸ್ಥಿತಿಯ ಜ್ಞಾನವಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಯಯತೆ ಅಥವಾ ಬೇದವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಆರೂ ದೃವ್ಯಗಳ ಗುಣ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೇವಲಜ್ಞಾನಿಯ ಸಮಾನ ಸಂದೇಹರಹಿತನಾಗಿ ಯಥಾರ್ಥ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಶ್ರುತ ಜ್ಞಾನವಿರುವುದರಿಂದ ಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವಿದೆ, ಆದರೆ ಅವನು ಪರೋಕ್ಷತೆಯಿಂದಲೂ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಿಯಿಂದೂ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ, ಅಪ್ಯ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ಯಯತೆಯನಿನುವುದಿಲ್ಲ.

ಅವಹಾ ! ಅತ್ಯನ್ತ ಜ್ಞಾನಗುಣದ ಒಂದು ಸಮಯದ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧ ದೃವ್ಯಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಅನಂತ ಗುಣಗಳನ್ನು - ಅನಂತಾನಂತ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಸಹಿತ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಸಾಮಧ್ಯವಿದೆ. ಶುದ್ಧಾಗುಣದ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯವು ಆದು ಎಲ್ಲವುಗಳ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥದಿದೆ. ಹೀಗಂತೂ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯದ ಸಾಮಧ್ಯವಿದೆಯೆಂದ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯನ್ತ ಸಾಮಧ್ಯವು ಎಷ್ಟರಿಬೇಕು ! ಹೀಗೆ ಅತ್ಯನ್ತನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವವನೇ ಪರಮಾರ್ಥದಿಂದ ಅತ್ಯನ್ತನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇಂಥ ಅತ್ಯನ್ತನ್ನು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಮಾನ ನಿರ್ವಹಣೆ ರೀತಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಇಂಥ ದೃಢವಾದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯಧಾರಕನಾದ ಸಮೃಕ್ಷದೃಷ್ಟಿಯು ಒಂದು ವೇಳೆ ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದ ಗೃಹಣಾತ್ಮಕವುದ ಸಮೃದ್ಧ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಒಂದರು ಕೂಡ ಅವನು ಆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಸ್ತಕಿಯ ಭಾವದಿಂದ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಗವನ್ನು ರೋಗವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ, ನನ್ನ ಪುರುಷಾರ್ಥದ ಗತಿಯು ಇಪ್ಪು ಮಂದವಿರುವುದರಿಂದ ರಾಗವು ಆಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ರಾಗವು ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವದ ಜಾತಿಯದಲ್ಲಿ ಅದರಂತೆ ಕರ್ಮವು ಕೂಡ ನನಗೆ ರಾಗ ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಪುರುಷಾರ್ಥದ ಅಶಕ್ತತೆಯಿಂದಲೇ ರಾಗವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಇದು ನನಗೆ ಸತ್ತಾದ ಸಾಫನೆ ಮಾಡುವ - ನಯದ ಮೂಲಕ ಮುಖ್ಯ - ಗೌಣ ಮಾಡುವ ವಿಕಲ್ಪವನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಇದು ಕೂಡ ರಾಗವಿದೆ, ಪುರ್ಣ ಕಷಾಯದ ಅಂಶವಿದೆಯೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಯು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಭಗವಾನ ಪರಮಾನಂದ ಸ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ - ಅನಂತ ಗುಣಾದಲ್ಲಿ ನೇಗೆದು ಯಾವಾಗ ಸ್ತರೂಪದ ಆದರ ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಅನ್ನ ಸಮಸ್ತ ಭಾವಗಳ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಿಥಾತ್ವದ ಪರಿಹಾರವಾದ ನಂತರ ರಾಗ-ದ್ವಿಷಗಳಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು ಎಂದರೆ ತಾಗವಾಗುವುದು, ಅಭಾವವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಸ್ತರೂಪದ ಪ್ರತಿಉತ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಸ್ವರ್ತತಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು. ಅದನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ 'ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿ'ಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಚಾರಿತ್ವವಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನವಿಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿಯು ಕೂಡ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ಯಾವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ತರೂಪದ ಸ್ವಿಕಾರವಾಗಿದೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಶ್ರದ್ಧೆ - ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ವರವಾಗುತ್ತದೆ.

ದಿಗಂಬರ ಶಾಧುಗಳು ಬೇರೆ - ಬೇರೆ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ - ಭಿನ್ನ ವಿಧಾನದಿಂದ ಆತ್ಮನ ಗೀತೆಯನ್ನು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ 'ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿ'ಯ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಮಾಡಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿಯಂತೂ ಪರಿಹಾರ ವಿಶುದ್ಧಿ ಸಂಯುಕ್ತ ಮುನಿರಾಜರಿಗೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನದ ಮುದ್ದಿ ಮತ್ತು ಮಿಥಾತ್ವಾದಿಗಳ ಪರಿಹಾರವನ್ನು 'ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿ'ಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಸಮೃಕ್ತಜ್ಞಾನಿಗೆ ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿಯು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಿಶುದ್ಧಿಯೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಭಾವದ ಆದರದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಯಥಾರ್ಥ ಸ್ವತಿಯ ಜ್ಞಾನವಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃಯತೆ ಅಧ್ಯವಾ ವೀದವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಅವನು ಆರೂ ದೃಷ್ಟಿಗಳ ಗುಣ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯಗಳ ಸ್ತರೂಪವನ್ನು ಕೇವಲಜ್ಞಾನಿಯ ಸಮಾನ ಸಂದೇಹರಹಿತವಾಗಿ ಯಥಾರ್ಥ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಶ್ರುತಿ ಜ್ಞಾನವಿರುವುದರಿಂದ ಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವಿದೆ, ಆದರೆ ಅವನು ಪರೋಕ್ಷತೆಯಿಂದಲೂ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಿಯಷ್ಟು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ, ಅಷ್ಟು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ವಿಸ್ತೃಯತೆಯನಿಷ್ಟುದಿಲ್ಲ.

ಅವಹಾ ! ಆತ್ಮನ ಜ್ಞಾನಗುಣದ ಒಂದು ಸಮಯದ ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ದೃಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಅನಂತ ಗುಣಗಳನ್ನು - ಅನಂತಾನಂತ ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಸಹಿತ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಸಾಮಧ್ಯರ್ಥಿದೆ. ಶಂದಾಗುಣದ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯವು ಅದು ಎಲ್ಲವುಗಳ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥದಿದೆ. ಹೀಗಂತೂ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯದ ಸಾಮಧ್ಯರ್ಥಿದೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮನ ಸಾಮಧ್ಯವು ಎಷ್ಟಿರಬೇಕು ! ಹೀಗೆ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವವನೇ ಪರಮಾರ್ಥದಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇಂಥ ಆತ್ಮನನ್ನು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಮಾನ ನಿಃಶಂಕ ರೀತಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಇಂಥ ದೃಢವಾದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯಧಾರಕನಾದ ಸಮೃಕ್ತದೃಷ್ಟಿಯು ಒಂದು ವೇಳೆ ಪ್ರೋವ ಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥಾತ್ಮಮದ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದರು ಕೂಡ ಅವನು ಆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವ ಭಾವದಿಂದ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಗವನ್ನು ರೋಗವಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ, ನನ್ನ ಪುರುಷಾರ್ಥದ ಗತಿಯು ಇಷ್ಟು ಮಂದವಿರುವುದರಿಂದ ರಾಗವು ಅಸ್ತಿತ್ವದೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ರಾಗವು ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವದ ಜಾತಿಯದಲ್ಲಿ ಅದರಂತೆ ಕರ್ಮವು ಕೂಡ ನನಗೆ ರಾಗ ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಪುರುಷಾರ್ಥದ ಅಶಕ್ತತೆಯಿಂದಲೇ ರಾಗವಾಗುತ್ತದೆಯಿಂದ ಅವನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಇದು ನನಗೆ ಸತ್ತಾದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವ - ನಯದ ಮೂಲಕ ಮುಖ್ಯ - ಗೌಗ ಮಾಡುವ ವಿಕಲ್ಪವನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಇದು ಕೂಡ ರಾಗವಿದೆ, ಪ್ರಶಸ್ತ ಕಷಾಯದ ಅಂಶವಿದೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ವೀತರಾಗ ಅಮೃತರಸದಲ್ಲಿ ಇದು (ಕಪಾಯದ) ಅಂತವು ನನಗೆ ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ರಚಕಣವು ಸೇರಲುಬಹುದು, ಆದರೆ ನನ್ನ ವೀತರಾಗ ರಸದಲ್ಲಿ ರಾಗದ ಅಂತವು ಸರಿಯಿನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾವೇಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನದ ಶುದ್ಧಿಯೇ ಮೋಕ್ಷೋವಾಯದ ಮೂಲವಿದೆ. ಸಮೃಗ್ರರ್ಥನದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯಾವಿಯಾದ ಆತ್ಮನ ಸಮೃಕ್ಷಾಪ್ತಿತೀಯ ಬಲವೇ ವೀತರಾಗ ಯಥಾಖಾತಚಾರಿತ್ರ, ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಗನ ಮಂಡಲ ಮೇ ಗೌಳ ವಿಯಾಂ ವಸುಧಾ ಧಾರ್ಥ ಜಮಾಯಾ ।

ಮಾವಿಣಿ ಥಾ ಸೋ ವಿರಲಾ ಪಾಯಾ ಥಾಧ ಜಗತ ಭರಮಾಯಾ ॥

ಬೆಳ್ಳೆಯನ್ನಂತೂ ಎಲ್ಲಿಯೋ ವಿರಳವಾದ ಜ್ಞಾನಿಯೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತು ಮಂಡಿಗೆ ಭೂಮಿಸಿ ಹೋಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಯು ಒಂದು ಶೊಲ್ಲಕ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ -

ಆತ್ಮ ಗಗನ ಮೇ ಜ್ಞಾನ ಕೇ ಗಂಗಾ ಜಾಮೆ ಅಮೃತ ವಾಸಾ ।

ಸಮೃಕ್ಷಾಪ್ತಿ ಭರ ಭರ ಹೀವೆ ಮಿಥಾದ್ವಾಪ್ತಿ ಜಾವೇ ಪ್ರಾಸಾ ॥

ಒಂಗ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾದ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಪರ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಇವ್ವಾನಿಪ್ಪತ್ತೆಯ ರಾಗವು ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಹೆಸರು ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿಯಿದೆ.

‘ಎಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಫಾತವಾಗುವುದರ ತ್ಯಾಗವಿದೆ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರದ ವಿಶುದ್ಧಿಯಿದೆ ಅದನ್ನು ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿ ಚಾರಿತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ’ ದು ಶ್ರೀ ಅಮೃತಚಂದ್ರಾಚಾರ್ಯರೇವರು ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಈಗ ಯಥಾಖಾತ ಚಾರಿತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಸುಮಹಮಹ ಲೋಹಹ ಜೋ ವಿಲಳಿ ಸೋ ಸುಮಹಮು ವಿ ಪರಿಹಾಮು

ಸೋ ಸುಮಹಮು ವಿ ಚಾರಿತ್ರ ಮುಣಿ ಸೋ ಸಾಸಯ-ಸುಹ-ಧಾಮು ॥103॥

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಲೋಭದ ವಿಲಯದಲಿ ಆಗುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರಿಹಾಮವನು

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯೆಂದು ತಿಳಿ ಅದು ಶಾಶ್ವತ ಸುಖಾಮವಿದೆ ॥103॥

ಅರ್ಥ :- ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಲೋಭದ ಕ್ಷಯವಾಗಿ ಯಾವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವೀತರಾಗ ಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಧವಾ ಯಥಾಖಾತ ಚಾರಿತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಅದುವೇ ಅವಿನಾಶಿ ಸುಖಿದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಯಥಾಖಾತ ಚಾರಿತ್ರ ಎಂದರೆ ಪೂರ್ವ ಚಾರಿತ್ರ, ಉತ್ಸ್ವಪ್ರಭಾರಿತ್ರ ಯಥಾಖಾತ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ ಆಯಂತರದ ಸ್ವಫ್ಱಾಪದಲ್ಲಿ ಅಕಪಾಯ - ಅವಿಕಾರಿ, ವೀತರಾಗ ಸಮಭಾವ ಸ್ವರೂಪದ ಚಾರಿತ್ರವಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಹಾರಯದಲ್ಲಿ ಯಥಾರ್ಥ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುವುದನ್ನು ಯಥಾಖಾತ ನಾಮದ ವೀತರಾಗ ಚಾರಿತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಈ ಚಾರಿತ್ರವೇ ಅವಿನಾಶಿ ಸುಖಿದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಹತ್ತನೇಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಲೋಭವಿರುತ್ತದೆ ಅದರದೂ ನಾಶವಾಗಿ ಯಾವ ವೀತರಾಗ ಪರಿಹಾಮವು ಉತ್ಸ್ವವಾಗುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಯಥಾಖಾತಚಾರಿತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಯಥಾಖಾತ ಚಾರಿತ್ರವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವಿದೆ.

ಚಾರಿತ್ರದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ನಂತರ ಸಮಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮುದ್ದಿಯ ವ್ಯಾಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೇ ಸಾಮಾಯಿಕ, ಫೇದೋಪಸ್ಥಾಪನೆ, ಪರಿಹಾರವಿಶುದ್ಧಿ ಸೂಕ್ತ ಸಾಂಪರಾಯ, ಯಥಾಖ್ಯಾತ ಚಾರಿತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಹಿನ್ನೆರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಂತೂ ಆತ್ಮಾರಾಮನಲ್ಲಿ ರಮಿಸುವ ಮಾತುಗಳಿವೆ. ನಿಜಪದದಲ್ಲಿ ರಮಿಸುವವನನ್ನು 'ರಾಮ'ನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕರ್ಮವನ್ನು ಕೃತ ಮಾಡುವವನನ್ನು 'ಕೃಷ್ಣ'ನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ತನ್ನ ಅತ್ಯರೂಪದ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಏಹರಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಯಥಾಖ್ಯಾತಭಾರಿತ್ವವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಚಾರಿತ್ರವೇ ಅವನಾರ್ಥಿ ಸುಖದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾರಣವಿದೆ.

ಕ್ಷಾಯಿಕ ಸಮ್ಮಾನ್ಯದ್ವಿಷ್ಟಿಗೆ ನಾಲ್ಕುನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಏಧಾತ್ಮದ ಮೂರೂ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಮತ್ತು ಅನಂತಾನುಂಬಂಧಿ ಕಷಾಯದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ನಾಶವಾಗಿ ಸ್ಥರೂಪಾಚರಣ ಚಾರಿತ್ರವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಚಾರಿತ್ರದ ಪೂರ್ವಾತ್ಯಯ ಯಥಾಖ್ಯಾತ ಚಾರಿತ್ರದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕುನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅದರ ಕಣವು ಜಾಗೃತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಮುಂದುವರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಯ್ಯಾ ! ಇದಂತೂ ತತ್ತ್ವಾಧಿಕಾರಿಯದ ವಿಷಯವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವದಿಂದ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ವಿಶೇರಾಗಬೇಕೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಣಾಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಅಸ್ತ್ಯವೆಂದು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುವ ಭಾವನೆಯು ಇರಲೇಕೂಡದೆ. ಯಾರದಾದರೂ ದೋಷವಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಷಿಹೇಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಅವನೋಡನ ದ್ವೇಷ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ವಿರೋಧಿಯಿಂದು ಹೇಳುವುದು-ಮನ್ವಸುವುದು ಇದು ಸಜ್ಞನೆಯಿಲ್ಲ, ಸೋದರನೇ ! ಇದಂತೂ ವಿಶೇರಾಗ ಮಾರ್ಗವಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯಿಂದ, ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಹೇಗೆ ಇದೆ ಹಾಗೆ ನಿರ್ಣಾಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ಯಾವುದು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷ - ವಿಪಕ್ಷದ ಮಾತು ಇಲ್ಲ.

ನಾಲ್ಕುನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥರೂಪಾಚರಣಚಾರಿತ್ರವಿರುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಮಾತ್ರಂ ಹಂ. ಟೋಡರಮಲ್ಪು ಗೋಪಾಲದಾಸ ಬರ್ಯಯಾ, ರಾಜಮಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಎಲಾಂಡರೂ ಸೇರವಾದ ಶಭ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದ್ದರೆ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಸೋದರನೇ ! 'ಸರ್ವಗುಣಾಂಶವು ಅದು ಸಮ್ಮುಕ್ತ'ವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರದ ಅಂಶವು ಕೂಡ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅದು ನ್ಯಾಯವೇ ಇದೆ.

ಏಧಾಯ್ಯಾ ತನ್ನ ಜ್ಞಾಯಕ ಸ್ಥರೂಪದ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದಿದುವುದರಿಂದ ಶರೀರ ಮೊದಲಾದ ಮತ್ತು ರಾಗ-ದ್ವೇಷ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನತನದ ಶ್ರದ್ಧೆ - ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಲೀನತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯೇ ಪಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೆ, ನಿಜ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವಲೋಕನವಾದರೆ ಅವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಿರಾದಲ್ಲದ ಹೇಗೆ ಉಳಿಯುವನು ? ಅವನಂತೂ ಸ್ವಿರಾಗೇ ಅಗುತ್ತಾನೆ ಇದರದೇ ಹೆಸರನ್ನು ಭಗವಂತರು ಸ್ಥರೂಪಾಚರಣಚಾರಿತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತಾನುಂಬಂಧಿ ಕ್ಷೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯೆ, ಲೋಭ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಕಷಾಯಗಳ ನಾಶವಾದರೆ ಒಂದಿಷ್ಟ ಚಾರಿತ್ರವಾಗುವುದೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಫೋ ? ಬೇಕಾದರೆ ಅದು ದೇಶಚಾರಿತ್ರ ಅಥವಾ ಸಕಲಚಾರಿತ್ರವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸ್ಥರೂಪಾಚರಣಚಾರಿತ್ರವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮುಂದುವರೆದು ಪೂರ್ವ ಚಾರಿತ್ರವಾದರೆ ಅದನ್ನು ಯಥಾಖ್ಯಾತ ಚಾರಿತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾನನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರದ ಜಡೆಗೆ ಅನಂತ ಅನಂದವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ; ಆಗ ಅದು ಪರಮ ಯಥಾಖ್ಯಾತ ಚಾರಿತ್ರವೆಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಚಾರಿತ್ರವೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವಿದೆ.

ಈಗ ಆತ್ಮನೇ ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಯದ್ವಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಅರಹಂತು ವಿ ಸೋ ಸಿದ್ಧು ಪ್ರಾದು ಸೋ ಆಯರಿಲು ವಿಯಾಣಿ

ಸೋ ಉವರ್ಮಾಯಲು ಸೋ ಜಿ ಮುಣಿ ತಚ್ಚಿಂ ಅಪ್ಪಾ ಜಾಣಿ ||104||

ಆತ್ಮನೆ ಸಿದ್ಧನು ಅರಹಂತ ಆತ್ಮನೆ ಇರುವನು ಆಚಾರ್ಯ

ಆತ್ಮನೆ ಇದ್ದರೆ ಉವರ್ಮಾಯ ನಿಜದಿಂ ಆತ್ಮನೆ ಇರುವನು ಸಾಧು ||104||

ಅಭಿ : - ನಿಶ್ಚಯನಯಿದಿಂದ ಆತ್ಮನೇ ಅರಹಂತನಿದ್ವಾನೆಂದು ತಿಳಿ, ಅದೇ ಆತ್ಮನು ಪ್ರಕಟರೂಪದಿಂದ ಸಿದ್ಧನಿದ್ವಾನೆ, ಅವನನೇ ಆಚಾರ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿ, ಅವನೇ ಉಪಾಧಾರ್ಯನಿದ್ವಾನೆ ಅದೇ ಆತ್ಮನೇ ನಿಶ್ಚಯಿದಿಂದ ಸಾಧು ಇದ್ವಾನೆ.

ನಿಶ್ಚಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಂದರೆ ಯಥಾರ್ಥ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಆತ್ಮನೇ ಅರಹಂತನಿದ್ವಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅರಹಂತ, ಸಿದ್ಧ ಆಚಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಪರ್ಯಾಯಗಳು ಆತ್ಮನ ಧ್ವಿವ ಪದದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿರೂಪದಿಂದ ಬಿಂದುಕೊಂಡಿವೆ.

ಆತ್ಮನ ವರ್ತಮಾನ ದರ್ಶಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಜ್ಞಾನ, ಅಲ್ಲದರ್ಶನ ಮತ್ತು ರಾಗ-ದೈಷಗಳ ವಿಪರೀತತೆಯಿದೆ. ಅದಂತೂ ಕ್ಷಣಿಕ ಅವಸ್ಥೆಯಿದೆ; ಅದರೆ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿನೂ ಅರಹಂತರಂಥ ಅನಂತ ಚರ್ಮಪ್ರಯುವ ಶ್ರಿಕಾಲ ಬಿಂದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಅರಹಂತರನ್ನು ದೃಷ್ಟಿ ಎಂದರೆ ಶಕ್ತಿವಂತ, ಅವನ ಗುಣ ಎಂದರೆ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ಎಂದರೆ ವರ್ತಮಾನ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಯಾವನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಅವನು ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ದೃಷ್ಟಿ-ಗುಣ-ಪರ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆಂದು ಪ್ರವಚನಕಾರದ ಎಂಭತ್ತನೇ ಗಾಭೇಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಸ್ಥಫಾವದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಜ್ಞಾನ-ದರ್ಶನ-ಸುಖ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಧ್ಯಾ ಅವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುವು. ಯಾವವು ಇವೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುವು. ಇಲ್ಲದವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುವವು? ಅವಹ! ರಾಗ ರಿತಿ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ್ರ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಮೂಲಕವೇ ನಾನು ಅರಹಂತರಂತೆಯೇ ಇದ್ದೇನೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯು ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಕಾರಣ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅರಹಂತ ಪದದ ಕಾರಣವು ಬಿಂದುಕೊಂಡಿದೆ, ಅದು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ನೀರು ಇದ್ದರೆ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಹೋಗುವುದು. ನೀರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗುವುದು? ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಅರಹಂತ ಪದವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದು ಎಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು?

ಯೋಗಸಾರದ ಈ ದೋಹರೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾತು ಬಂದಿದೆ. ಅದೇ ಮಾತು ಮೋಕ್ಷ ಪಾರುಡದ ನೂರನಾಲ್ಕನೇ ಗಾಭೇಯಲ್ಲಾ ಇದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ತತ್ತ್ವದ ನಂಬಿಕೆಯಾದರೂ ಯಾರಿಗೆ ಆಗುವುದು? ಸೋದರನೇ! ನನ್ನ ದರ್ಶಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಜ್ಞಾನವಿರಬಹುದು, ಅದರೆ ನೀನು ಸರ್ವಾಂಶ ಸ್ಥಫಾವಿಯಾರುವೆ, ದರ್ಶಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದರ್ಶನವಿದ್ದರೂ ಸ್ಥಫಾವದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂಶತ್ವವಿದೆ, ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲವೀಯ ವಿದ್ದರೂ ಆತ್ಮನು ಅನಂತ ವೀಯರದ ಆಗರನಿದ್ವಾನೆ. ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ರಾಗ-ದೈಷಗಳ ವಿಪರೀತಯಿದ್ದರೂ ಆತ್ಮನು ಅನಂತ ಕಂದನಿದ್ವಾನೆ. ಸೋದರನೇ! ನೀನು ಒಕ್ಕವನೆಲ್ಲ ಅದರೆ ಮಹಾನನಿರುವೆ. ನೀನು ಸ್ವರ್ಯಂ ಅರಹಂತ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನನಿರುವೆ, ವಿಶಾಙ್ಕ ಮಾತು! ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡು!

ಆತ್ಮನ ಆಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಅನಂತ.... ಅನಂತ ಗುಣಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಕ್ತಿ ರೂಪದಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನವಿವೆ. ಆ ಒಂದೊಂದು ಗುಣದ ಅನಂತ ಪರ್ಯಾಯಗಳವೆ, ಅದರೆ ಆ ಗುಣದ ಶಕ್ತಿಯು ಕೂಡ ಅನಂತವಿದೆ. ಹೀಗೆಯೇ

ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ಥಾವರವಿದೆ. ಕೇವಲ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ವಿಕ್ರಿಸಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ರಾಯರೇ! ವಸ್ತುವು ಹೇಗಿದ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿದ್ಧರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡೆಂದು ಮನವಿರಾಜರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ! ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಸಿದ್ಧ ಸ್ಥೂಪದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ!! ಅದರಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಮಾಡು! ಎಂದರೆ ಸಮೃದ್ಧಿಶ್ರದ್ಧ-ಭಾನ ಮತ್ತು ಭಾರಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡು.

ನೀನು ಅಚಾರ್ಯರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡು! ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಬಾರದ ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಅಚಾರ್ಯರನವಿದೆ. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆ-ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವ ಭಾವವು ಬರುತ್ತದೆ ಅದೇನು ಅಚಾರ್ಯರನವಲ್ಲ ಅದಂತೂ ರಾಗವಿದೆ. ಅಚಾರ್ಯ ಎಂದರೆ ಏತರಾಗ ಪರ್ಯಾಯದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸಿದ ಪದವಿದೆ. ಇಂಥ ಪರ್ಯಾಯಗಳು ನಿನ್ನ ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಅಚಾರ್ಯರ ನಿಜವಾದ ಸ್ಥರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನಾಗಿ ಬಿಡು, ಅದರಿಂದ ನೀನು ಸ್ಥಯಂ ಅಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಹೋಗುವೆ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಸ್ಥರೂಪನು ಕೂಡ ನೀನೇ ಇರುವೆ. ಸೋದರನೇ! ಏತರಾಗೇ ದೃಷ್ಟಿ, ಏತರಾಗೇ ಗುಣ ಮತ್ತು ಗುಣವಾನ್ನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಏತರಾಗೇ ಪರ್ಯಾಯ ಸಹಿತವಾದ ದೃಷ್ಟಿ ಅದು ಉಪಾಧ್ಯಾಯವಿದೆ. ಇಂಥ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಸ್ಥರೂಪನಾದ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಅದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಿದೆ.

ಯಾವನು ಪೂರ್ಣ ಸ್ಥರೂಪವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಸಾಧು ಇದ್ದಾನೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಮೂಲಗುಣಗಳನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವ ಭಾವವು ರಾಗವಿದೆ. ಅದರೆ ಈ ರಾಗವು ಸ್ಥಾವರವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಾವರವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಂಥ ಏತರಾಗ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡು.

ಕೇವಲಿಗಳು ಯಾರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ! ಕೇವಲಿಗಳಿಗೆ ಮೋಹನಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಪೂರ್ಣ ಭಾನವಿದೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಯಾರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು? ಸೋದರನೇ! ಅವರಂತೂ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಅನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರಲ್ಲವೇ! ಇದೇ ಅವರ ಧ್ಯಾನವನ್ನಿರಿ ಅಥವಾ ಅನುಭವವನ್ನಿರಿ ಒಂದೇ ಇದೆ. ಪ್ರವರ್ಚನಸಾರದ ಅಂತಿಮ ಗಾಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇದೇ ಮಾತ್ರ ಬಂದಿದೆ.

ಇದೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯ ವಸ್ತುವಿನ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಂಡಾಗಮದಲ್ಲಿ ‘ಸತ್ಯವದ ಪ್ರರೂಪಣ’ಯಿಂದ ಮೌದಲು ಇದೇ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವವು ಇವೆ ಅವು ಸತ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳಿವೆ, ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಕಥನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಅಕಷಾಯ ಎಂದರೆ ಏತರಾಗ ರಸದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣನಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಾಣಿಯು ಕೂಡ ಏತರಾಗ ದತ್ತಯ ಮೂಲಕವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ರಾಗದಿಂದ ಏತರಾಗ ಸ್ಥಾವರದ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮನು ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿ ಸ್ಥರೂಪನಿರುವುದರಿಂದ ಆತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳ ಧ್ಯಾನವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಅರಹಂತರ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಗೌಣ ಮಾಡಿ ಏತರಾಗ ಪರ್ಯಾಯ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ ಅರಹಂತರ ದೃಷ್ಟಿವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಸಿದ್ಧರಂತೂ ಹೇಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿವಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಶುದ್ಧ ಪರ್ಯಾಯ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಅವರ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅಚಾರ್ಯರ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿಕಲ್ಪ ವಾಸ್ತ ಮತ್ತು ರಾಗದಿಂದ ರಂಜಿತವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಧುಗಳ ಪರಿಣತನಿದ್ದಾನೆ ಅವನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು.

ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯೆನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ಅವರ ವಿತರಾಗ ಪರ್ಯಾಯದಿಂದ ಪರಿಣಮಿತನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನೇ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವು ಸಮ್ಮುಕ್ತರ್ಥನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರಮಯವಾಗಿ ಏಕರೂಪವಿದೆಯಂದು ಸಮಯಾರ ಕಲತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅದೇ ಒಂದು ನಿರ್ವಹಿತಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ. ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ನಿರೂಪಣೆಯೂ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರವಿಂದಿದೆ. ಆದರೆ ನಿಶ್ಚಯಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಪ್ರಾಂದೇ ಇದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಮ್ಮಭವ ರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಉಚಿತವಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಯಥಾರ್ಥ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರ ಪ್ರಜ್ಞೀಯೇ ಅಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮ್ಮಾಂದ್ರಿಯ ಯಾವ ಯಥಾರ್ಥ ದೃಷ್ಟಿಯಿದೆ ಅದರ ಮೂಲಕವೇ ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನ ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರಿಂದ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರ ಪ್ರಜ್ಞೀಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಮಾದರೂಪದ ಹೊರನು ನನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಷಕೊಂಡು ಹೋಗದಿರಲೆಂದು ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಧಾನಿಸುತ್ತೇನಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಅಘಾತಕಂದ್ರದೇವರು ಪ್ರವಚನಸಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾದ ತ್ವಚಿ ಟೊಂಕಟ್ಟೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದೇನಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಯರೇ! ವಿತರಾಗ ಸರ್ವಾಜ್ಞ ದೇವರ ವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಈ ತತ್ತ್ವವು ಬಂದಿದೆ. ಕೇವಲೀ ಪ್ರಣೀತ ಧರ್ಮವೇ ಮಂಗಲವಿದೆ, ಉತ್ತಮವಿದೆ ಮತ್ತು ಶರಣವಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಶರಣವು ನಿನ್ನ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ಧುಕೊಂಡಿದೆ. ಸೋದರನೇ! ಭಗವಂತರ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು ಕೂಡ ರಾಗವಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಗರಹಿತ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪದ ಆತ್ಮಯ ತಿಗೆದುಕೊಂಡರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಅರಹಂತ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರ ಆತ್ಮಯ ಪಡೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು.

ಈಗ ಆತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಮಹಿಳನಿದ್ವಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಸೋ ಸಿಲಿ ಸಂಕರು ವಿಷ್ಣು ಸೋ ಸೋ ರುದ್ರ ವಿ ಸೋ ಬುದ್ಧ

ಸೋ ಜಿಣು ಶಃಸರು ಬಂಭು ಸೋ ಸೋ ಅಣಂತು ಸೋ ಸಿದ್ಧ ॥105॥

ಆತ್ಮನೇ ವಿಷ್ಣು ಶಿವ ಶಂಕರನು ಆತ್ಮನೇ ಬುದ್ಧ ರುದ್ರ ಈಶ್ವರ

ಆತ್ಮನೇ ವರಚಿನ ಪರಮೋಷ್ಯ ಆತ್ಮನೇ ಸಿದ್ಧ ಅನಂತನಿಷಿ ॥ 105॥

ಅರ್ಥ :- ಆತ್ಮನೇ ಶಿವನಿದ್ವಾನೆ, ಆತ್ಮನೇ ವಿಷ್ಣು ಇದ್ವಾನೆ, ಆತ್ಮನೇ ರುದ್ರನಿದ್ವಾನೆ, ಆತ್ಮನೇ ಬುದ್ಧನಿದ್ವಾನೆ, ಆತ್ಮನೇ ಜಿಣನಿದ್ವಾನೆ, ಆತ್ಮನೇ ಈಶ್ವರನಿದ್ವಾನೆ, ಆತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮನಿದ್ವಾನೆ, ಆತ್ಮನೇ ಅನಂತನಿದ್ವಾನೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮನೇ ಸಿದ್ಧನಿದ್ವಾನೆ.

ಆತ್ಮ.... ಆತ್ಮನ ಮಾತಂತ್ರಾ ಬಹಳಪ್ಪು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ 'ಆತ್ಮನು' ಇವರ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶಿಯಾದ ವಸ್ತುವಿದ್ವಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದ ಅನಂತಾನಂತ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅನಂತ ಗುಣತ ಗುಣಗಳವೆ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಅವನ ಪರ್ಯಾಯಗಳವೆ. ಇಂಥ ಆತ್ಮನನ್ನ ವೇದಾಂತ ಮೊದಲಾದ ಯಾವ ಮತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಲ. ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಂತೂ ಅಪೂರ್ವನಿಸನ್ನ ಪೂರ್ವಾನಿಸಿದ್ವಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯತ್ತೂ ಪೂರ್ವಾನಿಸಿದ್ವಾರೆ. ಅವನನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಮಹಿಳ ಮೊದಲಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:

ಮುಂದಿನ ಗಾಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆತ್ಮನನ್ನ ಧ್ವನಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಆ ಆತ್ಮನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಿವ, ಶಂಕರ, ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ, ಬುದ್ಧ, ಈಶ್ವರ, ಜನ ಮತ್ತು ಅನಂತನಿದ್ವಾನೆ. ಈತನ ಹೋರಣಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಬ್ರಹ್ಮ

ಮೊದಲಾದವರಿಲ್ಲ ಅಯ್ಯಾ ಸೋದರನೇ ! ಇದಂತೂ ಪಶುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ. ಭಗವಂತರು ಸೋಡಿದ್ದೇ ಬೇರೆ ಮತ್ತು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಬೇರೆ ಎಂಬಂತಿಲ್ಲ; ಭಗವಂತರು ಆರು ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೋಡಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದುದರಿಂದ ಆತ್ಮನೇ ತಿವಣಿದ್ದಾನೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಆತ್ಮನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಆನಂದ ಕೊಡುವಂಥವನಿರುಪುದರಿಂದ ನಿಜವಾಗಿ ಆತ್ಮನೇ ಶಂಕರನಿದ್ದಾನೆ. ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಮಾಣನಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವು ಜೀಯ ಪ್ರಮಾಣವಿರುಪುದರಿಂದ ಆತ್ಮನು ಲೋಕಾಲೋಕ ಪ್ರಮಾಣನಿದ್ದಾನೆ ಎಂದರೆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲ. ಅದರೆ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಆತ್ಮನು ಲೋಕಾಲೋಕವಾಪಕನಿದ್ದಾನೆ, ಅದುದರಿಂದ ಆತ್ಮನೇ ವಿಷ್ಣು ಇದ್ದಾನೆ.

ಆತ್ಮನೇ ರುದ್ರನಿದ್ದಾನೆ, ಏಕೆಂದರೆ ರುದ್ರನು ಅನ್ವಯ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮನು ಎಂಟು ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆತ್ಮನೇ ಬುದ್ಧನಿದ್ದಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾಸಂದದ ಪ್ರಭುವಾದ ಆತ್ಮನು ಪ್ರಾಣ ಜ್ಞಾನರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಇಂಥ್ರ ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಗಳು ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಮಾನವಿರುಪುದರಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನೇ ಬುದ್ಧನಿಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ್ರ ಆತ್ಮನನ್ನು ಯಾವನು ಮನ್ಮಂಬದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣವಾದ ಪರಮಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಆತ್ಮನಿಂದು ಮನ್ಮಂಬತ್ವಾನೆ ಅವನ ಮನ್ಮಂಬಯು ಸರ್ವಾಧಾ ವಿವರಿತವಿದೆ. ಅಜ್ಞಾನ ಭಾವವಿದೆ, ಸಂಸಾರ ಭಾವವಿದೆ.

ಯಾವನು ಪರಮ ಕೃತಕೃತನಿದ್ದಾನೆ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ರಹಿತನಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅವಿನಾಶಿ ಶಕ್ತಿಯ ಧಾರಕನಿದ್ದಾನೆ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಿಜವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಅನಂದಸ್ಥರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಮಗ್ನನಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ನಿಜಸ್ವರೂಪದ ಕೃತವಿರುಪುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಿದ್ದಾನೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಕೃತವಾದ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ಇಲ್ಲ;

ಸಾರಂತಪೇನಂದರೆ ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಂಡು ಅವನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು ಅದರ ಹೆಸರು ನಿಜವಾದ ಧ್ಯಾನವಿದೆ ಮತ್ತು ಅದವೇ ಸಂವರ-ನಿಜರ್ಗರೆಗ ಕಾರಣವಿದೆ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಕ್ಷೇರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ತರಂಗಗಳೇ ಏಳುತ್ತವೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶಂದಾತ್ಮನ ಸಮಸ್ಯ ಪ್ರವರ್ತನವು ಶಂದಾಪೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನು ಶಂದಗುಣಸ್ವರೂಪನಿರುಪುದರಿಂದ ಅವನ ಪರಿಣಮನ ಕೊಡ ಶಂದಪೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಗುಣಗಳವೇ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಣ ನಿರ್ಮಲ ಪರಮಾರ್ಥಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ಅವನನ್ನು ಬುದ್ಧಿ ಒಂದನ್ನು ಬುಧ್ಯ ವಿಷ್ಣು ಈಶ್ವರ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದೇಹವಾಸಿ ದೇವನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಂತರವಲ್ಲವೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಏಕ ಹಿ ಲಕ್ಷ್ಯಾ-ಲಕ್ಷ್ಯಿಯಲು ಜೋ ಪರು ಣಿಕ್ಕಲು ದೇಲು

ದೇಹಹ ಮಜ್ಬಂಧಿಂ ಸೋ ವಂಜ ತಾಮ ಣ ವಿಜಜ್ಞ ಭೇಲು ||106||

ಇತ ಲಕ್ಷ್ಯಾದಿಂ ಲಕ್ಷ್ಯತನು ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಪರಮ ದೇವನು ಮೇಣಾ

ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ದೇವನಲಿ ಭೇದವು ಯಾವುದು ಇರುವುದೆ ಇಲ್ಲ ||106||

ಅಧ್ಯಾ :- ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಲಕ್ಷ್ಯಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಯತನಾದ ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನಿರಂಜನ ದೇವನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವಂಥ ಯಾವ ಆತ್ಮನಿದ್ದಾನೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಭೇದವಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಗಾಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ಶಂಕರ ಮೊದಲಾದ ಲಕ್ಷ್ಯಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಅವರುಗಳ ಸಮಾನನಾಗಿಯೇ ಆತ್ಮ ದೇವನು ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ

ಮತ್ತು ದೇವರೂಪದ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾದ ಅತ್ಯ ದೇವನಲ್ಲಿ ಚಾಸ್ತುವಿಕವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ರಿತಿಯ ಅಂತರವಿಲ್ಲ.

ಹೇಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅತ್ಯನ್ತ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ. ಪರಮಾಯದ ಅಪ್ರೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಬೇಕಾದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿನಲ್ಲಿ ಅಂತರವರಿಬಹುದು, ಆದರೆ ವಸ್ತು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ದೇವದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಅತ್ಯ ದೇವನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿರಂಜನ ಸ್ವರೂಪದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ.

‘ನನ್ನ ಕಡೆಗಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು ಮತ್ತು ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹಾಕು, ಎಂದರೆ ನೀನು ಪರಮಾತ್ಮನಾಗುವೆ?’ ನೀನು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹಾಕಿದರೆ ನಿನ್ನ ರಾಗವಾಗುವುದು, ಅದರಿಂದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡು, ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯೊಳಗಿಂದ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಯ ಮಾಡಿದರೇನೇ ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವುದೆಂದು ಒರ್ವ ಏತಾಗ ಭಗವಂತರನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ?

ಅತ್ಯನಲ್ಲಿ ಕರ್ಮದ ನಿರ್ಮಿತ್ತದಿಂದ ಪರಮಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧತೆ-ವಿಚಿತ್ರತೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಗೌಣ ಮಾಡಿ ಚೈತನ್ಯಬಿಂಬನಾದ ಅತ್ಯನೇ ಪರಮಾತ್ಮನಿದ್ವಾಸೆಂದು ಸಾಧಕ ಜೀವನು ನಿಶ್ಚಯ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ವ್ಯವಹಾರ ನಯದಿಂದ ಜೀವದ ಪರಮಾಯದಲ್ಲಿ ಏಕೇಂದ್ರಿಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯದವರೆಗೆ ಯಾವ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಭೇದಗಳವೇ ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಭೇದಗಳು ಪರಮಾಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ದ್ರವ್ಯ ಸ್ಥಫಾವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭೇದವೇ ಇಲ್ಲ. ದ್ರವ್ಯ ಸ್ಥಫಾವದಿಂದ ಅತ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಇದ್ವಾಸೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವ ಭೇದವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಇದೆಯಿಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ವ್ಯವಹಾರದ ಸಮಸ್ಯೆ ಭೇದಗಳ ಅಭಾವ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅವನ್ನು ಗೌಣಮಾಡಿ ಹೇಗೆ ಸಾಧಕ ಜೀವನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವವನ್ನು ಶುದ್ಧ ಪರಿಷೂಳಿ, ಪರಮಾತ್ಮರೂಪವಾಗಿಯೇ ನೋಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಸಮಭಾವವೇ ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯವಿದೆ. ವಸ್ತುವು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನಫಲ ಶುದ್ಧವೇ ಇದೆಯಿಂದು ಅಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕು. ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದುವೇ ನಿಜವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯವಿದೆ.

ಯಾವ ಜೀವನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾತಾ - ದೃಷ್ಟಿ ಶುದ್ಧ ಆನಂದಕಂದದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿ ವರ್ತಮಾನದ ಅಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯ - ಪಾಪದ ಪರಿಣಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯ ಬುದ್ಧಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಭೂಷಣಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಮಿಥಾತ್ವ ಕರ್ಪಾಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅನಂತ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

“ನಾನು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶಿಯದ್ವೇಸೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಕೂಡ ಭೇದವಿದೆ, ಏಕಲ್ಲಿವಿದೆ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶಿ ಏಕರೂಪ ವಸ್ತುವಿದ್ದೇಸೆಂದು ಪಂಚಾಸ್ತಿಕಾಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಧರು ಕೂಡ ವಸ್ತುವು ಅಭೇದವಿದೆ. ಆದರೆ ಅತ್ಯನು ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶಿಯಿಂದ ಹೇಳಲಾಗಿದೆಯಿಂಬುದು ಇದರ ಆರ್ಥಿಕವಲ್ಲ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶಿಯಿಂತೂ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಇದ್ವಾನೆ, ಆದರೆ ಭೇದದಿಂದ ಅವನ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಅದು ವ್ಯವಹಾರವಿಧ ನಲವತ್ತೇಳು ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ‘ನಿಯತ ಪ್ರದೇಶತ್ವವಿಂಬ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ ಎಂದರೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶಗಳು ನಿಯತವಿವೆ. ಆದರೆ ಅಭೇದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭೇದಗಳು

ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅಭೇದದಲ್ಲಿ ಭೇದಗಳು ಇಲ್ಲಪೆಂಬುದಾಗಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅಭೇದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭೇದದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ವಿಕಲ್ಪಗಳು ಉತ್ತರವಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ರಾಗವಾದರೆ ಅಭೇದ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಒಂದೊಂದು ಮಾತಿನ ಸ್ವರ್ಪೀಕರಣ ಮಾಡುತ್ತ ಸತ್ತ ಪರಸ್ತವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಷ್ಟಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯನ್ತ ಅನಂತ ಗುಣಗಳು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದರ ಅಭಾವವಿದೆ. ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಗೌಣ ಮಾಡಿ ಸ್ಥಭಾವದ ದೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವುದಿದೆ. ವ್ಯವಹಾರದ ಅಭಾವ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪರಸ್ತವೇ ಉಳಿಯಲಾರದು. ಸೋದರನೇ! ವಿಶೇಷವಾಗ ಶಾಸನವೇ ಈ ವ್ಯಕ್ತಾರವಿದೆ.

ಈಗ ನಿಜಾತ್ಯನ ದರ್ಶನವೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುವ ಉಪಾಯವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಜೇ ಸಿದ್ಧಾ ಜೇ ಸಿಂಬಿಹಿಂ ಜೇ ಸಿಂಬಿ ಜಿಣ-ಉತ್ತರ

ಅಪ್ರಾ-ದಂಸಣೆ ತೇ ವಿ ಪ್ರಾದು ಏಹಲು ಜಾಣೆ ಣಿಭಂತು ||107||

ಸಿದ್ಧರಾದರು ಆಗಲಿರುವರು ಆಗುತ್ತಲಿರುವರು ಆವರೆಲ್ಲ

ಶುದ್ಧಾತ್ಯನ ದರ್ಶನದಿಂದ ತಿಳಿ ನಿಭರ್ಯಾಯದಲಿ ಈ ಜನವಚನ ||107||

ಅರ್ಥ : - ಯಾರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಆಗುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗುವವರಿದ್ದಾರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಪಾಗಿ ಅತ್ಯನ್ತ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಸಂದೇಹ ರಹಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯೆಂದು ಶ್ರೀ ಜನೇಂದ್ರ ದೇವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗುವವರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಪರಮಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿದೇಹದಿಂದ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆತ್ಮದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಇದರಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು. ಮನಿರಾಜರು ಮೂರು ಕಾಲುದ ಮಾತನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರು ಕಾಲದಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಮಾರ್ಗವಿದೆಯಂಬ ಮಾತು ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದುಬಿಟ್ಟು. ‘ಮೂರು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಮಾರ್ಥದ ಮಾರ್ಗವು ಒಂದಿದೆ’ ಯೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ನಿಷ್ಪಂದೇವವಾಗಿ ಮನಿಸು!

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅತ್ಯನ್ತ ಮೋಕ್ಷ ಸ್ಥಭಾವಿಯಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಅನುಭವವು ಅದು ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವಿದೆ. ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಸ್ಥಭಾವವನ್ನು ಹೇಳಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಅನುಭವ ಚಿಂತಾಮನೆ ರತನ, ಅನುಭವ ಹೈ ರಸಕೂಪ !

ಅನುಭವ ಮಾರಗ ಮೋಕ್ಷ ಕೋ ಅನುಭವ ಮೋಕ್ಷಸ್ವರೂಪ ||

ಪರಸ್ತವ ಶ್ರೀಕಾಲ ಮುಕ್ತ ಸ್ವರೂಪವೇ ಇದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಒಂಧವೆಲ್ಲಿಯದು ಮತ್ತು ಆವರಣವೆಲ್ಲಿಯದು? ಇಂಥ ಮುಕ್ತ ಸ್ವರೂಪದ ಅರ್ಥಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ ಯಾವ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವಿದೆ.

ಅತ್ಯನೇ ಸಾಧ್ಯನಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯನೇ ಸಾಧಕನಿದ್ದಾನೆ. ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣವು ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಮೋಗುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಶುದ್ಧ ಉಪಾದಾನ ಸ್ಥಭಾವವು ತಾನೇ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಪೂರ್ಣಾನಂದದ ಪ್ರಾತ್ಮಿಕೂಪವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ವಜ್ರವೈಷಣಿಕಾರಾಚ ಸಂಹನನವಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯತನವಾಗಲಿ ಅವೇನು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನದ ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅತ್ಯನ್ತ ತಾನೇ ಆಂತರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಾರನಾಗಿ ಪೂರ್ಣಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಮೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಪಂಚಾಷ್ಟಿಕಾಯದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಾದ ದೃಷ್ಟಾರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಸುವರ್ಣಾವು ಮುದ್ದುವಾಗುವಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಂತೂ ನಿಮಿತ್ತವಿದೆ, ಅದರೆ ಸುವರ್ಣಾವು ತಾನೇ ತುದ್ದುವಾಗುತ್ತ ಆಗುತ್ತ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಸುವರ್ಣಾವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮೋಕ್ಷದ ಸಲುವಾಗಿ ಆತ್ಮನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅನುಭವವೇ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವಿದೆ. ಉಪಾದಾನವು ತಾನೇ ಕಾರ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಜತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಿತ್ತ ಅಥವಾ ವ್ಯವಹಾರವು ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರ ನಿಂಬಿಧವಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ನಿಮಿತ್ತದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಆಶ್ರಯ ಬಿಂಬಿಕ್ಷಾಂಕಾಗಳೇ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವಾಗುವುದು.

ಆತ್ಮನ ದರ್ಶನ ಅಥವಾ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವವೇ ಮೋಕ್ಷದ ನೇರಮಾರ್ಗವಿದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸೀಮಂಧರ ಭಗವಂತರು ಪೂರ್ವದಿತೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಪರಮಾರ್ಥಯದ ನೇರಮಾರ್ಗವು ರತ್ನತಯವಿದೆ. ಮೋಕ್ಷಮಂದಿರದ ಪೂರ್ಣ ಕಾರ್ಯದವರೆಗೆ ಕಾರಣವು ಹೋರಣಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಕ್ತಿಯು ಕೂಡ ಮೋಕ್ಷಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ತಲುಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಗ ಮತ್ತು ನಿಮಿತ್ತದ ಅನುರಂಜನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟು ಭಗವಾನ ಆತ್ಮನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಶ್ರದ್ಧೆ-ಜ್ಞಾನ-ಅನುಭವದ ನೇರ ಮಾರ್ಗವು ಸಿದ್ಧದತೆಯ ರಾಂದಿರದವರೆಗೆ ತಲುಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಹೋರತಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ತಲುಪಿಸುವಂಥದು ಬೇರೆ ಯಾವ ದಾರಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನೆ :- ಹಾಗಾದರೆ ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡುವುದು ?

ಉತ್ತರ :- ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ಏತಾಗಾಹಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪೂರ್ಣಾನಂದದ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ತುದ್ದುಪರಿಣಿಯಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅತ್ಯಭದ್ರಿಂದ ತಪ್ಸಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ತುಭ ಭಾವಗಳು ಬಂದಲ್ಲದೆ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಸೋದರನೇ ! ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹೀಗೆ ಇದೆ.

ದ್ರವ್ಯವು ಅನಂತ ಗುಣಗಳ ಹಿಂಡಿವಿದೆ. ಮತ್ತು ಆ ಗುಣಗಳ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅದು ಪರಮಾರ್ಥವಿದೆ. ದ್ರವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ದ್ರವ್ಯವು ಪರಮಪಾರಿಕಾಮಿಕ ತ್ರಿಕಾಲ ಧ್ರುವವಿದೆ, ಕೂಟಸ್ಥವಿದೆ. ಮತ್ತು ಪರಮಾರ್ಥ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಉತ್ತಾದ-ವ್ಯಯವು ಅದು ಧ್ರುವದ ಪರಿಣಾಮವನವಿದೆ. ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ದ್ರವ್ಯವು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸದ್ಯತವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ ಇದೆ ಹಾಗೆಯೇ ತ್ರಿಕಾಲ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅದು ಪರಮಾರ್ಥವಿದೆ. ದ್ರವ್ಯವಂತೂ ಅಪರಿಣಾಮಯಿದೆ, ಪರಮಾರ್ಥವು ಅದರ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅನಿತ್ಯ ಪರಮಾರ್ಥಯದ ಮೂಲಕ ಧ್ರುವದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ದ್ರವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವೇ ಪರಮಪಾರಿಕಾಮಿಕವಿದೆ ಎಂದರೆ ಧ್ರುವವಿದೆ. ಉತ್ತಾದ-ವ್ಯಯವಿದೆ ಅದೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯವಹಾರದ ವಿಷಯವಿದೆ. ಯಾವ ಪಾರಿಕಾಮಿಕ ಸ್ಥಿರಾವವಿದೆ ಅದಂತೂ ತ್ರಿಕಾಲ ಪರಿರೂಪವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡ ಹೀನಾಧಿ ಕರೆಯಿಲ್ಲ, ವರ್ತೇಷವಿಲ್ಲ, ಭೇದವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಅದರೆ ಅದರ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಪರಮಾರ್ಥದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುವಂಥದು ಪರಮಾರ್ಥವಿದೆ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಯವು ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸದ್ಯತ ವಸ್ತುವು ಅದು ನಿಶ್ಚಯನಯದ ವಿಷಯವಿದೆ ಮತ್ತು ವಿಸದ್ಯತವಾದಂಥ ಉತ್ತಾದ-ವ್ಯಯಗಳು ಅವು ವ್ಯವಹಾರನಯದ ವಿಷಯಗಳಿವೆ. ಇನ್ನು ಅವರಡೂ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಪ್ರಮಾಣದ ವಿಷಯವಿದೆ.

ದ್ವಿತೀಯ ಚಂದ್ರನ ಸಮಾನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಗುಣಾಘಾನದಲ್ಲಿ ಅಂತಿಕ ಅನುಭವವಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ವ್ಯಾಧಿಸ್ತ - ವ್ಯಾದಿಸ್ತ - ಪೌರ್ಣಮೇಯ ಚಂದ್ರನ ಸಮಾನ ಪೂರ್ಣ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವು ಸಾಧಕನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದಲ್ಲಿ ಅನಂದದಾಯಕವಿದೆ. ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅನಂತಸುಖಿದ ಕಾರಣವಿದೆ.

ಈಗ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ತಮ್ಮ ಅಂತಿಮ ಭಾವನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ,-

ಸಂಸಾರವ ಭಯ-ಭೀಯೆವಣ ಜೋಗಿಚಂದ-ಮುಗ್ಲಪಣ

ಅಪ್ಪಾ-ಸಂಚೋಹಣ ಕಯಾ ದೋಹಾ ಇಕ್ಕ-ಮನೇಣ ||108||

ಭವದುಹಿಗಳಿಂ ಭಯಗೊಂಡ ಯೋಗಿಚಂದ ಮುನಿವರದೇವ

ಭವನಾತಿ ನಿಜಮೋಧದ ದೋಹ ಏಕ ಚತುರ್ಥಲಿ ರಚಿಸಿದರು ||108||

ಅರ್ಥ : - ಸಂಸಾರದ ಪರಿಷ್ಕಾರಣಾದಿಂದ ಭಯಭೀತರಾದ ಯೋಗಿಚಂದ್ರಾಚಾರ್ಯ ಮುನಿವರರು ತಮ್ಮ ಅತ್ಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರ ಚತುರ್ಥಿಂದ ಈ ಸೂರ್ಯಾಂಬುದ್ದಿಗೆ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ನನ್ನ ಆತ್ಮ ಸಂಚೋಧನದ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥದ ರಚನೆ ಮಾಡಿದೆಯಿಂದು ಅಚಾರ್ಯದೇವರು ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಎಲ್ಲೆ ಅತ್ಯಾಗ್ರೇ ನಿನು ಪರಮಾನಂದದ ಮೂರ್ತಿಯಿರುವೆ, ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಿರವಾಗಿಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವಂತೂ ಆಗಿದೆ, ಅದರೆ ಈಗ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಪೂರ್ಣ ರೂಪದಿಂದ ಸ್ವಿರವಾಗಿ ಹೋಗುವ ಸಂಚೋಧನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ.

ಯಾರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಚತುರ್ಥಿರೂಪದ ಸಂಸಾರದ ಭಯವನಿಸಿದೆ ಅವರ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ರಚನೆಯಿದೆ.

ಅತ್ಯನ್ತ ಅನಂದದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಯಾವ ಶುಭಾಶುಭ ಭಾವಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಅವುಗಳ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ಈ ಸಂಸಾರವಿದೆ. ಸಮಸ್ತ ಸಂಸಾರವು ದುಃಖರೂಪವಿದೆ. ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯ ಭವದ ಭಾವವು ಕೂಡ ದುಃಖರೂಪವಿದೆ.

ಅಚಾರ್ಯ ಯೋಗೀಂದುದೇವರು ನಿಜ ಸಂಚೋಧನದ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ದೋಹೆಗಳ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಯಿಂದು ನಿಮಿತ್ತದ ಕಥನವಿದೆ. ದೋಹೆಗಳ ರಚಕರಣಗಳ ಸ್ವಂಧದ ಕ್ರಿಯೆಯಂತೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಆಗಿದೆ. ಅದರ ಕರ್ತೃಗಳು ಮುನಿರಾಜರಿಲ್ಲವಂದು ಸ್ವಭಾಯಂ ಮುನಿರಾಜರು ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ದೋಹೆಗಳು ರಚನಲ್ಪಟಪ್ಪ ಆಗ ನನ್ನ ವಿಕಲ್ಪವು ನಿಮಿತ್ತವೆತ್ತಿಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ವಿಕಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ನನಗಂತೂ ಕೇವಲ ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾನವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವತಪರಗಳ ಕಥನ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ತಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ನನ್ನ ಭಗವಾನ ಅತ್ಯನ್ತ ಭಾವವಂತೂ ಆದನ್ನ ಸ್ವರ್ವ ಕೂಡ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಗವಾನ ಅತ್ಯನ್ತ ಮೂರು ಕಾಲ ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ವಿಕಾರ ಮಾಡುವ ಗುಣವೇ ಇಲ್ಲ. ಅತ್ಯನ್ತ ರಾಗ ಮತ್ತು ಪರದ ಅಕರ್ತೃ ಹಾಗೂ ಅಭೋಕರ್ತೃ ಇದ್ದಾನೆ, ಅವನಲ್ಲಿ ಅಕರ್ತೃತ್ವದ ಮತ್ತು ಅಭೋಕರ್ತೃ ನಾಮದ ಗುಣವಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅತ್ಯನ್ತಲ್ಲಿ ರಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವಂಥ ಮತ್ತು ಭೋಗಿಸುವಂಥ ಗುಣವು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅತ್ಯನ್ತಿಗೆ ಮೂರು ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನನಗೆ ಭವಭ್ರಮಣದ ಭಯವಿದೆಯಿಂದು ಅಚಾರ್ಯ ಯೋಗೀಂದುದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನೋಡಿರಿ ! ಮೋದಲಿನ ಸಂತರೂ ಭವಭೀರು ಇದ್ದರು. ಮೂರು ಜ್ಞಾನಗಳ ಧಾರಕರಾದ ತೀರ್ಥಾಂಕರರಂಥವರು ಕೂಡ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಖ ತಿರುವಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸಿಂಹವು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಂತರು ಭವಭ್ರಮಣದ ದುಃಖದಿಂದ ಹೆದರಿ ಸಂಸಾರ ತ್ವಜ್ಞಿ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಅನುಕೂಲ ಸಂಯೋಗವಿದ್ದರೆ ಸುಖ, ಪ್ರತಿಕೂಲ ಸಂಯೋಗವಿದ್ದರೆ ದುಃಖ, ಶುಭ ಭಾವಗಳಿಂದ ಲಾಭವಿದೆಯಿಂಬ ಮನುಷ್ಯರ ಅದು ಮಿಥಾತ್ವವಿದೆ. ಇಂಥ ಜೀವನು ತನ್ನ ಅತ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ಸುಖವನ್ನು ತಿಳಿಯುವ

ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಿದ ಲೋಲುಸಯೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನದು ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳ ಅನುಕೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿನ ರಾಗ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಕೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿನ ದ್ಯೇಪವು ಹೊರಟು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಿಥ್ಯಾದ್ವಜ್ಞಿಯು ಜ್ಞೇಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ರಾಗ-ದ್ಯೇಪ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಜ್ಞಾಯಕನಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನು ದುಃಹಿಯಿರುತ್ತಾನೆ.

ಬಾಹ್ಯ ಅನುಕೂಲತೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಿಷ್ಟ ವೀರ್ಯ ವಿರುವುದು ಅದು ಆತ್ಮನ ರೋಗವಿದೆ. ಆತ್ಮನ ಆತ್ಮಯದಿಂದಲೇ ಆ ರೋಗವನ್ನು ನಿರಾರಿಸುಹುದಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಸಂಸಾರದ ಭಯವಿದೆ, ನನಗೆ ರಾಗ-ದ್ಯೇಪ ವಿಕಾರಗೆ ಭಯವಿದೆ. ನಾನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳಲಿಚ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನಂತರ ರಾಗ-ದ್ಯೇಪಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಸ್ಥಿಂತಾವದಲ್ಲಿ ಇರಬಯಸುತ್ತೇನೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅತ್ಯಿಕ ಅನಂದದ ಭೋಗವನ್ನೇ ಮಾಡುವಂತಿದೆ. ನಿರಾಕುಲ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಸುಖವೇ ಭೋಗಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಿದೆಯಂದ ನಿಜ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಭಾವನೆ ಮಾಡಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಹಿತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಯಾವ ದೋಹಗಳ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅವು ವಾರಕರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಕಾರದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಮಂಗಲಮಯ ಶರಣಂತ ಹೇ, ಮಂಗಲ ಸಿದ್ಧ ಮಹಾನಿ!

ಆಚಾರ ಜ ಪಾಠೋ ಯಿತಿ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಸುಖದಾನಿ!!

ಪರಮಭಾವ ಪರಶಾಸ ರಾ ರಾಶಣ ಆತ್ಮ ವಿಚಾರ!

ಜೈ ನಿರ್ಮಿತಸೇ ಹೋಯಿ ಸೋ ವಂದನೀತ ಬಾರಂಬಾರ!!

ಪಂಚ ಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳು ಮಂಗಲ ಸ್ವರೂಪರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಆತ್ಮನ ಅನುಭವವು ಅದು ಪರಮಭಾವ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಲು ಕಾರಣವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾರು ನಿರ್ಮಿತರಿದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಪುನಃ ಪುನಃ ವಂದಿಸುವೆನು.

ಹೀಗೆ ಆಚಾರ್ಯ ಯೋಗೀಂದುದೇವ ವಿರಚಿತ ಯೋಗಸಾರ ಗ್ರಂಥದ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸತ್ಯರೂಪ ಶ್ರೀಕಾನಚೇಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರವಚನವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಮುನಯೋಗೀಂದ್ರ ದೋಹಗಳ ಭಾವದ ನಿಜಸಂಭೋಧನೆಗೆ !

ವಿನಯದಲೆಂಬಿ ಪಾಟಲನು ಕನ್ನಡದೋಳಗೆ ಇಳಿಸಿದನು !!

